

SOBOTNA PRILOGA



Kako bomo premagali Ukrajino

N

a eni od evropskih lestvic zanimivosti sredi tega meseca, ki je sicer ne kaže jemati za suho zlato, je tudi Slovenija. Med desetimi vzhodnoevropskimi državami je pristala na osmem mestu. Tja so jo uvrstile ocene top menedžerjev o tem, kje se najbolj plača investirati. Razdalja med vodilno Češko in našo, bolj kot z investitorji z aferami prepleteno državo, se zdi pri tem izboru nepremagljiva. Investicijsko atraktivnost Češke namreč, kot lahko beremo v magazinu *Wirtschafts Woche*, označuje bajnih 250 točk, medtem ko si je Slovenija osmo mesto zaslužila s 16 točkami in tako premagala Kazahstan in Litvo, ki si delita zadnji dve mesti, za cele štiri točke. Tudi če so podobni izbori morda le stvar trenutne dobre ali slabe volje vprašanih, lahko pritegnejo, če ne že zahtevajo našo pozornost. Ze zato, ker nas politiki in oblast vsak dan prepričujejo, kaj je za demokratično in tržno usmerjeno Slovenijo prav in kaj ne. In kaj so naredili za ta prav? Takrat, ko je bila popularna zgodba o uspehu, in zdaj, ko je negovana ista, da Slovenija sodi v prvo skupino vodilnih vzhodnoevropskih postkumoništin držav.

Odlepimo se od nevhvaležnih razvrščanj, ki mogoče sploh niso reprezentativna. Ze v jeseni, ko naj bi se, kot napoveduje vlada, začel prvi resen val privatizacije slovenskih podjetij, bo morda na vrsti nova zgodba. Če verjamemo vladnim predstavnikom, bomo ob koncu leta lahko zadovoljno pokimali: uspelo nam je privatizirati prvih štiristo. Tistih, ki jih je že spomladi napovedal premier Drnovšek. To bo, če se seveda ne bo dogajalo nič presenetljivega, kar pa ni tako gotovo, »ful šus privatizacija«: na mesec sto podjetij. Tak zeleni tempo je seveda razumljiv, če vemo, da se v mesecu in pol, odkar je sprejet popravljen in dopolnjen privatizacijski zakon, ni zgodilo nič pretresljivega. Zlasti, če to presenetljivost merimo s komaj enajstimi privatizacijskimi programi, ki so prispeli na privatizacijsko agencijo. In še od teh dostaj le eden zrel za to, da ga tudi, vsaj za polni vzorec, potrdijo. Mogoče je res, kot pravijo na agenciji: krivi so dopusti. Ali pa k relativnemu zatijšu prispevajo svoje privatizacijski izračuni v podjetjih, zlasti tam, kjer bi »svoje« po-

djetje kupovali se z večjimi popusti? Tudi to naj ne bi povsem držalo, saj kot pravi državni sekretar za privatizacijo in razvoj Tone Rop, na privatizacijskopromocijskih srečanjih, ki jih prireja običajno skupaj z ministrom za ekonomske odnose in razvoj dr. Davorinom Kračunom, slišita prav nasprotno. To, da so povabljeni s pogoji notranjega odkupa, kratko rečeno, zadovoljni.

Velikih besed o tem, kaj vse nam bo prinesla privatizacija, zdaj ko je podnebje naklonjeno aferam in nizkim udarcem, ni več slišati. Izjema v tako pregretem času je morda občasno minister Kračun, prepričan, da je privatizacijski zakon ključ »za uspešen prehod iz enega v drug sistem«. Če gre za tako velike stvari – uspešen prehod – se zdi zanimivo, da na primer pri agenciji ni mogoče izvedeti niti tega, za katerih deset (osem ali devet) podjetij gre, ki bodo po vsej verjetnosti med prvimi preizkusila privatizacijsko zakonodajo. Ob vsej transparentnosti, ki naj bi spremljala slovensko lastninjenje, verjetno tak molk ni zgolj adut agencije.

S približno preglednostjo nad tem, kaj se dogaja v zvezi s privatizacijo pri nas, očitno ni vse tako zelo enostavno. Vlada je, preden bo odšla v počišniško zatijše, resda pripravila poročilo s preglednicami in obsevnim tekstom o tem, kako se uresničuje zakon. Toda kot zanalašč zasedimo že slišano ugotovitev tudi v tem poročilu: vedno bolj podrobno predpisan proces lastninjenja se nam lahko tudi maščuje. Oziroma, če smo dobesedni: »Izvedba lastninjenja je zaradi decentraliziranega in transparentnega koncepta njegovega izvajanja postala zapletena in težko pregledna.« Decentraliziran pristop, kot nam mora biti že jasno, pomeni, da se podjetja sama odločajo, za kakšno privatizacijsko kombinacijo se bodo odločila. Prav zato pa jim je treba predpistati natančna pravila igre.

Spomnimo se, kako dolgo je bilo treba čakati na t.i. merila (tudi ta so neke vrste pravila igre, mar ne?), s katerimi zdaj inspektorji SDK pregledujejo in ocenjujejo škodo, ki so jo povzročile t.i. divje privatizacije. Vsem, ki so se hoteli tako ali drugače

spopasti s tem pojavom, je bilo jasno, da brez nekega dogovora – kdaj je kdo kradel in kdaj ni – ne bo šlo. Pa vendar teh temeljnih napačkov v privatizacijskem zakonu ni bilo vse do junija. In kako je zdaj, ko merila so? Zdi se, da bomo kmalu slišali ocene, da so inspektorji SDK pri tem svojem delu, torej pri privatizacijski reviziji, preveč dosledni in zato tudi prepočasni. To pa z drugimi besedami pomeni, da privatizacijske revizije kar precej upočasnjujejo lastninjenje podjetij. Morda pa se nam obeta pospešitev teh revizij? Se sreča torej, da se je ustavno sodišče pred kratkim odločilo in začasno zamrznilo sporni 51. oz. v popravljenem zakonu 29. člen, ki je izničil vse neodplačne prenose sredstev iz enega podjetja v drugo.

Toda privatizacijska »predpisovanja« se ni končala niti s popravljenim in dopolnjenim privatizacijskim zakonom. Če bo nastajala z dozdajšnjim tempom, potem bo kmalu imel vsak pomembnejši člen v zakonu svojo uredbo. Pustimo pretiravanje ob strani, toda uredbo ali podobno ureditev menda že zahteva 25. a člen (torej člen, ki ga je državni zbor potrdil v letošnjem spomladanskem paketu sprememb in dopolnitev zakona). Gre za zadolžnice, torej neizplačane dele plač po kolektivnih pogodbah, ki so ob jesenskem sprejetju zakona lani propadle, letos pa so postale enakovredne certifikatom.

Problem, povezan z zadolžnicami se lahko lepo označi kot to, da v podjetjih ne vedo prav dobro, kako naj obračunajo davke in prispevke zanje. Bolj grdo in mogoče povsem narobe pa, da poskušajo v podjetjih preveč poenostaviti lastninjenje z njihovo pomočjo.

S certifikati naj sicer ne bi bil križ. Previdnost direktorice SDK Romane Logar, da pri SDK odprtih certifikatskih računov ne kaže pričakovati pred septembrom, blaži optimizem privatizacijskega sekretarja Ropa, ki pravi: certifikati bodo. Še avgusta. Morebiti se bo odpovedal celo dopustu, če se mu ne bodo uresničile te želje. Kakorkoli: certifikati oz. certifikatski računi državljanov in z njimi povezane lastninske nazkaznice, s pomočjo katerih bomo te račune

praznili, tudi niso tako pomembni, dokler na agenciji čaka na odobritev privatizacijskega programa približno deset podjetij. Če zanemarimo kritiko, da so certifikati prazen papir, za katerega ne vemo, kaj bomo dobili, ne kaže spregledati problema, na katerega v omenjenem poročilu opozarja tudi vlada. Namreč na časovno neusklajenost med njihovo izdajo in porabo. Očitno pa problem samo deloma rešuje dejstvo, da naj bi se cena delnic, ki se bodo zamenjale za certifikate, od 1. januarja letos ne spreminjala. Ob vsesplošnem čakanju podjetij na privatizacijo, ki tako ali drugače zmanjšuje njihovo vrednost, pa morebiti tudi ta cena ne bo povsem vzdržala. Ali pa?

Za začetek in razcvet privatizacijskih procesov v naših podjetjih verjetno res ni najpomembnejše dejstvo, da v tem trenutku še vedno nimamo zakonsko urejenih investicijskih družb. Toda, kako naj povprečen človek razume, da je razdeliveni del lastninjenja (certifikati) bistven za – to se nenehno poudarja – pospešeno lastninjenje, ki pa ga ne bo mogoče uresničiti brez investicijskih družb? Razumljivo je, da dokler se privatizacija še ni resno začela, dotlej tudi sklad za razvoj ne more pričakovati delnic, ki jih bo v naslednji fazi prodajal investicijskim družbam. Toda ali je lahko zgolj to glavni razlog, da zdaj o teh družbah – že zanemarimo vsa »tehnična« in podobna prizadevanja, ki spremljajo njihov nastanek – vemo le to, da jih ne bo ustanovljala država, temveč zasebniki. In da, kakršnekoli že bodo, ne bodo »transmisija države in njenih interesov...« Strah in dvomi kritikov, da bodo prav to, obstajajo od takrat, ko se je ideja o njih vgnedila v nastajajočo slovensko privatizacijsko zakonodajo.

S seštevkom zakonov in predpisov, ki že spremljajo lastninski zakon, se ne kaže utrujati vedno znova. Tudi zakon o tem, kako se bo uporabljala privatizacijska kupnina, se jim bo pridružil. Gotovo je, da doslej na to kupnino vsaj kritični spremljevalci zakona niso pretirano računali. Očitno pa postaja, da se je s temi izračuni začela resneje ukvarjati tudi vlada. Če danes njene predstavnike vprašate, koliko podjetij se bo torej po privatizacijskem zakonu lastnilo,

bodo odgovorili, da približne številke – od 2500 do 2600 – še vedno držijo. Kako bo na natančnost te številke vplivalo več kot 550 podjetij, ki so zrela za stečaj? Če jih bo rešil zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, to še ne pomeni, da lahko ob njihovi privatizaciji pričakujemo omembe vredne privatizacijske izkupčke. Mize, na katerih se bo zbirala kupnina, pa se očitno ne bodo sibile niti takrat, ko se bodo privatizirala uspešna podjetja. Razlog je enostaven in tako enostavno ga tudi sporoča vlada: kar se ne bo »kupil« s certifikati, bodo pobrali popusti, ki spremljajo notranje odkupe podjetij. Mimogrede: očitno forsirana kombinacija notranjega odkupa in interne razdelitve delnic za certifikate je v privatizacijskih krogih zdaj že označena za klasično metodo. Tako kot o številu podjetij (2500 ali 2600) se je nenehno govorilo tudi o njihovi približni knjižni vrednosti, ki naj bi bila od 16 do 20 milijard mark. Zdaj po uspešno plahnijo tudi te ocene. Netočne in približne, pa vendar, se lahko spustijo na pičlih 10 milijard mark. Nadaljnje izračune si na tem mestu prihranimo. Ze zdaj pa je jasno, da vladi ni vseeno, kako bo parlament sprejel zakon o uporabi te kupnine, kar potrjuje tudi omenjeno poročilo. Tako že zdaj predvideno dolgo in politično težavno sprejemanje tega zakona lahko prej spodbudi kot pa zmanjša število zainteresentov zanj.

Strahu in negotovosti, da bomo proti koncu avgusta ostali nevedni s certifikati v rokah, ne kaže pestovati. Vlada ga bo preganjala z že zdaj napovedanimi t.i. informacijskimi in promocijskimi dejavnostmi. Ob vsej perspektivnosti, v katero naj bi verjeli ob nastajanju in sprejemanju zakona, lahko samo upamo, da promocijsko ustvarjanje klime za pospešeno lastninjenje ne bo brez sadov. Pustimo ob strani spomine tistih, ki so spremljali promocijo samoupravnega podjetništva pred, denimo, 20 leti. In danes mo priložnost vladnemu optimizmu. Ze zato, da bi bili v jeseni, s privatizacijskimi pričakovanji ali brez njih, morda priče novi zgodbi. Tisti, ki bo recimo govorila o tem, kako smo ali bomo na, v uvodu omenjeni, lestvici premagali Ukrajino.

Silva Čeh

JANEZ PEČAR: SODELOVANJE Z UDBO IN »UDBOFOBIJA«

Informacije »tečejo v potokih«

Obveščevalne službe se lotevajo prekratov v drugih državah, ukvarjajo se z državnim terorizmom, s preprodajo orožja in celo mamili, s povzročanjem raznih neprijetnosti nasprotnikom, z vdiranjem v skrivnosti drugih, z nameščanjem dogodkov oseb in stvari z namenom oškodovati konkurenco in še marsičem, poleg tistega, zaradi česar jih sploh imenujemo tajne službe. Delajo pač isto, kar jim naračajo politika, oblast ali elita, kolikor same ne počenijo iste, kar njihova vodstva ali celo posamezniki ne mislijo, da bi bilo v skladu s cilji, zaradi katerih so. Konceptualno tudi obveščevalno delo sodi v široki sklop nadzorstvene dejavnosti vsake družbe, le da je to področje nasplošno manj formalizirano, bolj pod vplivi neke politike trenutka, četudi dolgoročnostjo in večjimi potrebami, visoko diskretno, močno profesionalizirano in varovano pred vidnim nezgledom. Od tega je odvščen tudi izbor ljudi za to delo in posebno skrbno se izbirajo predstojniki te dejavnosti, ki morajo ne le po ustreznosti, ampak tudi po zaupljivosti zagotavljati pripadnikov tistim, ki jih postavljajo, bodisi kolektivno bodisi po prav doloženi osebi. V bistvu gre za dejavnost, ki obstaja že od nekdaj, od kar so se začeli konflikti med posamezniki, ljudmi, plemenskimi, družbenimi, državnimi, političnimi, verskimi in drugimi skupnostmi s posebnimi interesi, ki so jih želeli že od nekdaj vsiljevati drugim ali se boriti z drugimi. »Preseneti, da ne boš presenečen« je bilo že od nekdaj pravilo, ki velja še danes, in v tem smislu so nastale metode obveščevalnega in protibveščevalnega dela, da katere vpliva sodobno znanje in tehnologija, vse drugo pa je ostalo takšno, kakršno je bilo že od nekdaj in pravne norme za varstvo človekovih pravic in državljanjskih svobod nimajo posebne vloge, kadar je treba uresničevati naloge, pomembne za obrambo pred nevarnostjo. Zato pri teh mehanizmih bolj kot kjerkoli druge predvsem cilji posvečujejo sredstva, kar nikoli ne gre zanemarjati pri ocenjevanju dela teh organov države.

lo upoštevati. Ta okoliščina ni naša posebnost. Upoštevati jo morajo vse obveščevalne službe tega sveta, sicer se zapletajo v neprijetnosti, podobno kot jih doživljamo v zadnjih dveh letih v Sloveniji. Zato na splošno obveščevalnih služb ni mogoče ločevati od politike trenutka. Če sploh kdo, potem morajo predvsem obveščevalne službe ustrezati režimom, vprašanje je le, do katere ravnajo v njih se dogajajo spremembe, ki se navezujejo na dogodek v politiki države. Toda, če je to sprejeto, morda je preveč, če se vrste hkrati druga za drugo, če ni stabilnosti in ciljih obveščevalnega dela, če gre za nenehno sumničavost in nezaupanje ljudi v njih, če gre za skrb pri oblikovanju službe, če ni vrednot, po katerih bi se bilo treba ravnati, če službo samo razjedajo konflikti itd., potem ne le stagnirajo, ampak tudi propadajo do absolutne neustreznosti.

Sedanje razmere

V zadnjih treh letih je prišlo v (civilni) obveščevalni dejavnosti do radikalnih sprememb, tako kadrovske kot konceptualne, ko jih je več kot prej v štiridesetih letih. Nezaupanje ob obstoječih kadrovi je pripeljalo do zamenjav. Prestojniva gostobedečnost predstavnikov te službe skurira z vsemi ustreznimi pozicijami tega sveta za pol stoletja. Doslej je bilo v splošni navadi, da so obveščevalci vedno pripovedovali o dogodkih iz preteklosti, kar ni moglo škodovati sedanjosti opravljanja obveščevalne vloge v katerikoli državi. Pri nas pa so dejavnost napravili »transparentno« in informacije iz te službe so, kot bi lahko rekli, »tekle v potokih«, in kot kaže se celo dosjeji (pravi ali ponarejeni) prodajajo kot v »hodni Nemčiji, ki ima zdelj v novi skupni državi docela drugačen vlog od tiste pri nas in se je kot močni družbi v Evropi ni treba bati ne za gospodarsko ne za politično in ne za kakšno drugo samostojnost.

Kot majhna državica smo si privoščili še nesimetričnost v zgradbi obveščevalnega dela. Najprej strokovno sploh ni bilo smotno ločevati »civilne obveščevalne službe« od policije, s katero je bila skupaj 45 let, to je predrago in neracionalno. Ustanovljena je kot vladna služba, medtem ko ima vojnska svojo obveščevalno dejavnost – ločeno. Zakaj tako, nismo slišali uemeljitev, gotovo pa bi to veljalo problematizirati. Država od tega gotovo nima posebne koristi.

Poleg tega je tudi nadzorstvo nad obstoječimi obveščevalnimi službami urejeno različno in nezadostno. Civilna je pod parlamentarnim in vladnim nadzorstvom, vojska pa predvsem po svoji liniji. Zato se zastavlja vprašanje, ali potrebujemo konkurenco ali ne, kakšno in ali ni obstoječa ureditev predraga ter sploh komu služi. Veljalo bi razmišljati o eni glavni krovni organizaciji obveščevalne dejavnosti, ki naj bi bila pri vladi z enim samim nadzorstvom, ne več, pa tudi ne tako, da na desetine ljudi javno razgrinja diskretne podatke, pomembne za varnost države, kolikor to »varnost« ob najrazličnejših »razprodajah« sploh še potrebujemo.

Da je ta »varnost« ogrožena, kažejo zadnje »afere«, navezane tudi na desetmesečno deporianje celega arzenala na mariborskem letališču, za katerega nista vedeli ne ta ne ona obveščevalna služba. Sedanjost potrjuje, da na obveščevalno delo pogosto gledamo čustveno, strankarsko, verskiščno, diskriminacijsko in predvsem s ravnostjo in nezaupanjem, kar bi lahko poimenovali s izrazom »udbofobijska«. Vse kaže, da nam v Sloveniji ni uspelo doseči potrebne ravni strokovnega obravnovanja tovrstnih državnih organov in smo njihovo delo docela strankarsko spolizirali, obveščevalno dejavnosti do skrajnosti blokiral tako, da jim upada pogum za ustrezno ukrepanje pri varstvu države. Zato se morajo predvsem ukvarjati sami s seboj, zaradi česar zlasti »civilna« ni sposobna opravljati svojih temeljnih nalog, saj ni sposobna varovati države in nas prav tako obveščevalci o relevantnih dogodkih in ljudeh bodisi doma bodisi na tujem. Obveščevalna služba pri nas pa bi morala biti pozorna na vse, četudi se zdi še tako normalno, človekoljubno, sprejemljivo in skladno s pojavi, kakršni se prikazujejo. Načel ozira temeljnih načel obveščevalnega dela ne gre pozabljati, zlasti ne v spremenjenih družbenopolitičnih razmerah in ob drugačnih vrednotah.

Kaj s prihodnostjo

Če naj bi bili udbovski dosjeji in sodelovanje z udbo eno izmed ključnih vprašanj obstoja nekaterih ljudi in njihovega javnega življenja, je treba najprej reči, da si brez pripravljenosti ljudi, delati v obveščevalni dejavnosti, ni mogoče zamisljati njihove vloge v nobeni družbi. Tisti, ki mislijo, da je treba zanjo izumiti neke čisto »nove metode«, kažejo na nepoznavanje dejanskosti obveščevalnega dela. To je takšno, kakršno je, in drugoče ne more biti, sicer ni mogoče tekmovali z drugimi. Zato vse obveščevalne službe posnemajo druga drugo in se uče druga od druge. Tista, ki bi hotela biti »boljša«, je obsojena na propad ali nesposobna. Zato so poleg različnih vidikov dojemanja obveščevalnega dela še zlasti pomembni strokovni in varnostni politični. Če so prvi splošni,

Svet nikoli ni gledal na špijone, vohune, ovaduhe, informatorje, agente, izvajalce in podobne ljudi z naklonjenostjo. Dosti bolj sprejema vse tisto, kar prinašajo, zlasti če gre pri konkretni nevarnosti za njihov prispevek v prid njihove lastne države, naroda, verske ali kake druge skupnosti. Navadno ljudje raje sprejema »vesti« kot ljudi, ki jih ustvarjajo, in v tem je gotovo videti kriviničnost do tistih, ki privolijo v sodelovanje z obveščevalnimi službami bodisi prostovoljno bodisi prisilno bodisi za plačilo ali še kako drugače v katerih »delo«, ali »prispevek« je tudi v dosjejih.

Zato so »dosjeji« dokument najvišje vrednosti za obveščevalne službe in ni hujšega prestopka zoper obveščevalni deontološki kodeks (ki sploh lahko govorimo o njem), kot je razkritje kakršnegakoli, četudi neregistriranega sodelovalnega dela, na lahko nadzorovani, in če naj bo konvencionalna policija ob prelomu drugega tisočletja kolikor mogoče »transparentna«, tega ni mogoče doseči za državne obveščevalne službe, ki sta jim splošna nedostopnost in zaprtost temeljni izhodišči za ustrezno delo.

Naša bližnja preteklost (OZNA, UDV, KOS, VIS, VOMO, SOVA itd.)

Slovenici kot narod nimamo velike zgodovine v obveščevalni dejavnosti, čeprav se v Vauhinu pred drugo svetovno vojno lahko pohvalimo tudi v tem smislu. Obveščevalci morajo vedno računati, da bodo njihova »velika dela« ostala skrita in le od časa do časa se izve resnica, potem ko se po desetletjih odpravijo državni arhivi, odvisno od stopnje diskretnosti. Ljudje odnašajo veliko skrivnosti s seboj v grob, ker pri obveščevalnem delu marsikaj sploh ni napisano ali pa je uničeno ob prevratnih razmerah ali ob zamenjavi odgovornih ljudi v tej službah. Ker je bila Slovenija v tem pogledu v bližnji preteklosti v marsičem vezana na ustrezno centralo v Beogradu, je računati tudi s tem, da pri nas ni mogoče najti vse dokumentacije, kaj se je dogajalo.

Toda obveščevalno delo je v bližnji preteklosti obsegalo tisto, kar je bilo treba varovati glede na družbenopolitični sistem in s ta služba, podobno kot policija, ki je »dekla politike«, ni mogla povsem sama določati naloge, če je, pa je vedno morala prisluhniti tistemu, kar je veljalo

je do njih mogoče prikopati, in ponuditi osnovno zamisel zanje.

Zakaj so udbovci v politiki škodljivi?

Ekonomisti domnevamo, da so ljudje racionalni, in prav nobenega razloga ni, da bi mislili, da so tisti, ki sodelujejo s tajnimi službami, kaj manj razumni od drugih. Ljudje skušajo doseči čimveč tistega, kar si želijo, pa naj bodo to dobrine, ugled, vpliv ali pa samopodreje, radovednosti ali celo zadovoljstvo, ki ga pričarajo dejanja nesebične pomoči sočloveku. Racionalnost pomeni, da pri izbiri načina za doseganje zadovoljstva upoštevajo dane omejitve in okoliščine, med katerimi so najpomembnejše obstoječe družbene institucije oziora »pravila igre«. To razmišljanje je mogoče ponazoriti s preprostim primerom. Marsikdo namere verjame, da v Sloveniji obstaja skupina zakrknjenih komunistov in udbovcev, ki načrtujejo zaroto, s katero naj bi jim uspela povrniti oblasti in morda celo obnoviti nekdanje države. Toda pravo vprašanje je, ali takšna skupina obstaja, marveč ali glede na konkretne okoliščine obstaja zadosti veliko število ljudi, za katere bi bilo sodelovanje v takšnem prevaru najboljša možna izbira. Prav tako pravi takšnim zarotam tudi ni njihovo razkrinkanje, marveč sprememba okoliščin tako, da za večino morebitnih zartokov obstajajo drugačne in boljše individualne strategije.

Kakšen je torej današnji račun bivšega ali sedanjega sodelavca tajnih služb? Njegova velika značilnost je najbrž tale: sodelovanje s tistimi, kar je ostalo od bivše udbe in partije, prinaša vse manjše koristi, zato pa bi kakršnokoli razkrinkanje te preteklosti pomnilo velike stroške oziora izgube. Drugače povedano, z demokratizacijo je interes obveščevalcev za nadaljnje sodelovanje vse manjši, zato je grozeča nevarnost razkritja vse večja. Koliko

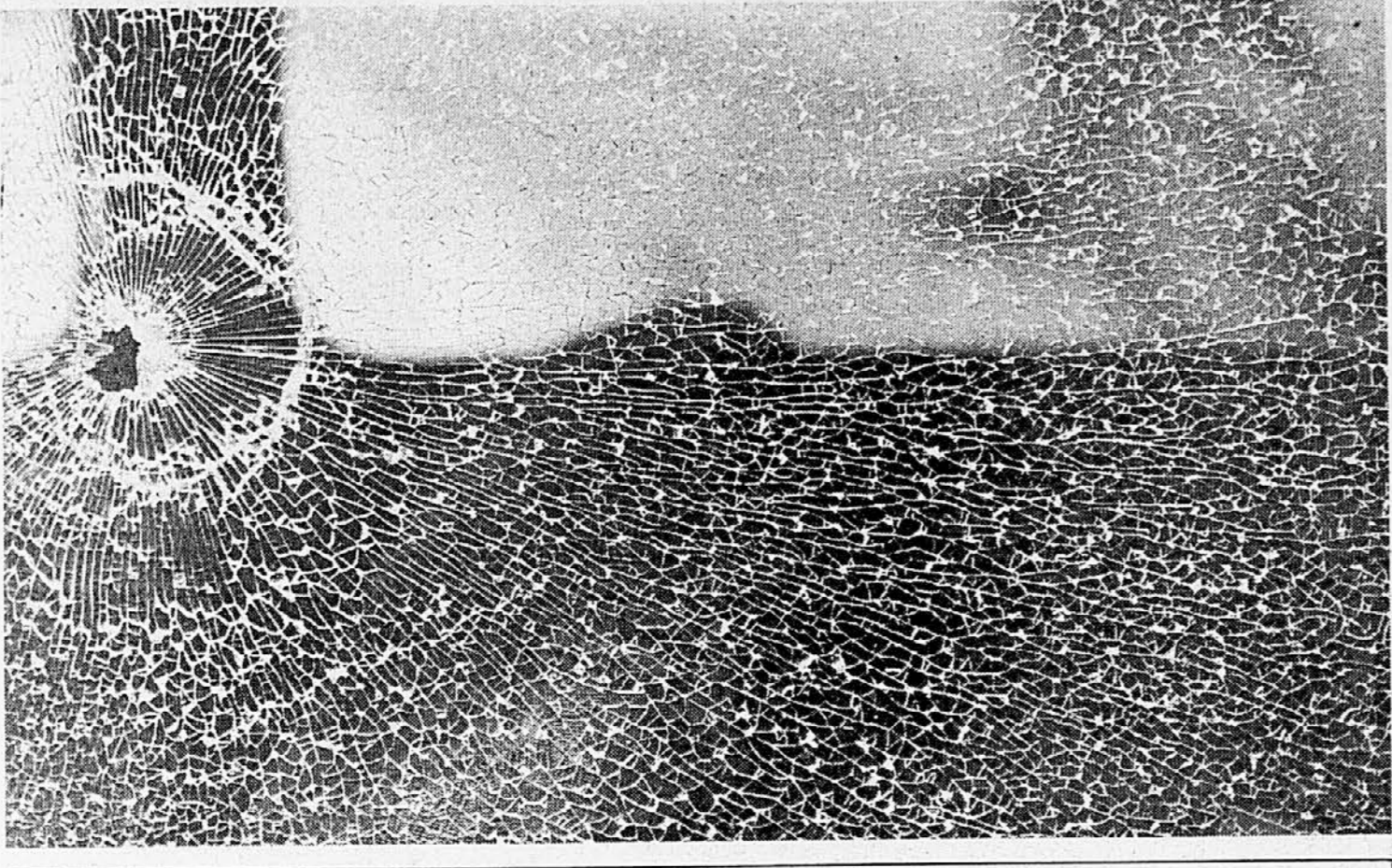
individualne in družbene patologije. Če bi jim šlo, bi svoje dosjeje, odkriva in razkritja spravili v javnost naenkrat, v celem kosu, ne pa jih izejali postopoma, po kapljicah, celo za ene in iste posameznike v skrbno razrešenih odmerkih, pač v maniri rezerskega trilerja, ki hkrati ohranja napetost.

Naj se vrnem k svojemu primeru, k papirju z novinarskim imeni. Vložil bom tožbo proti neznanemu storilcu, brez velikega upanja, da bo kmalu odkrit, bolj zato, da se pozorno nasloped usmeri tudi proti tem bitjem senc, ki se očito počutijo zelo varna. Preiskava, če bo uvedena, se bo najbrž obrnila proti potresnemu območju obrambnega ministra Janeza Janše. Bistvene razlike med tem, ali je bil papir v tem miselnem in vplivnem prostoru na novo sfabriciran ali pa je njega »samo« odposlan, in to prav zdaj, ni. Gnezd, iz katerih bi lahko pršela ta papir, je načeloma sicer več, toda za nobeno izmed njih se ne zgrne niti približno toliko indiciev kot za to.

Prvi indic je to, da je Janez Janša javno, na tiskovni konferenci, napovedal izid Bele knjige o Kosovih mednarodnih sodelavcih v Sloveniji. Povsem mi verjamem, da je torej že imel njihove dosjeje – ali pa jih je, strateg, nameraval izdati. Zdaj je, pa prvotno za Bojanom Baumanom iz Večera, pa nikoli omenjenim v dokumentu, prvi list iz te Bele knjige z nekoliko zamude pred nami – le da ni podpisan. O anonimnosti smo nekaj rekli prej. Nadalje: ta dokument je bil delno ali v celoti (posamična imena so lahko bila dodana pozneje) uporabljen tudi v Janševih Premikih. Poleg tega je v naši hišni javni skrivnosti, da pomembna razkritja prihajajo vanjo prav iz te smeri. Indikatивно si je pogledati tudi vsebino dokumenta, imena torej. Med njimi ni skoraj nobenega, ki bi o Janši pisal posebno naklonjeno. Na vrhu seznama je Meden, stari Janšev sovratinik, zdaj človek iz Republike, ki naj bi bila blizu Kučanu, tistemu Kučanu, ki mu Janša sistematično poklanja pozornost. Zgornjo je morda tudi to, da smo poleg močne koncentracije nekdanjih Dnevnikovih novinarjev in deloma Mladine na seznamu lepo enakomerno zastopani predstavniki tako rekoč vseh medijev, ki se relevantneje ukvarjajo z aktualno politikto. To si je mogoče razložiti tudi kot jasno svarilo dolni medijski sferi, da lahko vsakogar v njej doleti kaka neprijetnost in da naj sfera kot celota obrambnega ministra in njegovo področje raji pusti pri miru. In iz naslovitvekega zornega kota bi bilo tako svarilo razumljivo: če Janša po eni strani proži ofenzivo za ofenzivo, pa je po drugi strani že po zakonu o akciji in reakciji vedno bolj tudi predmet skrbnega javnega opazovanja in vedno glasnjegega nasprotovanja. Tako kot Kučanu tudi njemu prvič resno grozi zaznava izguba kredibilitnosti. Preveč stvari v zvezi z njim postaja nekako napetih, dvovertnih, kočljivih; da Janšev Vomo ostaja nenadzorovan; da Moris spominja na paravojsko; da do drugih tako strog Janša povzdigne v visokega funkcionarja J. Švajncerja, nekdanjega udbovca in fanatičnega ljubitelja orožja; da minister Janša daje »navsete« brigadirju Krvkoviću – nima mu jih kaj dajati, tu ne obstaja neposredna poveljniška linija. Lahko bi naštevali naprej. In zdaj ne bomo dodali pri Janši še ritualnih dostavkov o njegovih kvalitetah in zaslugah. Vprašanje se raji, ali ne postaja nekoliko neodgovoren politik. Če je to pravilno nakažal v prisluškovalni aferi, ki je prvi javno oznanil, da je država prisluškovala tujim diplomatom, se je treba ob zdajšnji aferi z orožjem vprašati: ali ne bi odgovoren politik v zadevi, kjer je morda lahko zraven država, ravnal neprimerno bolj diskretno, ne pa s takim pompom; posamezni individualni krivici bi lahko bili tako še vedno kaznovani, veliko manjša pa bi bila nevarnost, da bi na mednarodno natezalno prišla država, če bi bila res vmešana. Po našem mnenju take afere, hote obsežne na veliki zvon, manjšajo možnosti, da bi Sloveniji kmalu ukinili embargo na uvoz orožja. Kakorkoli, ta stvar in Janševa vloga pri njej nima nobene zveze z izvorom papirja, na katerem je tudi moje ime. Toda celota ministrovega delovanja, kakor je zaznavana v javnosti, prispeva svoje recimo k temu, da ljudje o kočljivih političnih stvareh po telefonu ne govorijo več radi, prvic po kakih šestih, sedmih, osmih letih. Tesebna leze v deželo.

Kameleoni se niso zločinci. Blizu temu pa so kreatore, ki si dosjeje raznih vrst prisvajajo ali celo izdelujejo na novo in ponarejajo, potem pa jih premljsijo, po nekih časovnih in vsebinskih odmerkih, ki jim tako ali drugače koristijo, anonimno spravljajo v javnost. Kdo se verjame, da jim gre samo za to, da bi kako sivar razčistili, kak problem razrešili tudi za naprej, kakega lopova zasluženo spravili pred sodišče. Brejci si je papirje sicer prispiljal, a jih je vsaj sam prinesel na svetlo; celo nekaj vesele teatralike je zmogel pri tem. Bil je še svetla začeta izjema. Novi anonimnosti so bolj podobni tihim zastrupljevalem in ker krajejo, falsificirajo, obrekujejo, so kriminalci (storilci kaznivih dejanj), v moralnem pogledu pa praviloma vsaj toliko zavrženi kot večina ljudi iz dosjejev ali z njimi. Zanimivo bi bilo razmisлити, zakaj so pravzaprav deležni tako malo pozornosti in javnega prezira. Deloma najbrž zato, ker se sprva še ni videlo, kam vse skupaj pelje, in ker so nekateri med njimi pri razkrivanju afer gotovo imeli dobre namene. Tudi če taki ostajajo še zdaj, se iz dneva v dan bolj potrjuje znameniti rek o dobrih namelih in poji v pekli; več ko je afer in dosjejev, bolj ostajajo mračna stanja in slabi ljudje v senc. In še nekaj jasno govori, da dobaviteljem in razpovedovalcem v globoki senci in njihovim kurirkom v vidnejšem ospredju v veliki večini ne gre za zdravljenje

P.s.: Ne bi me zelo presenetilo, če bi se zaradi tega pisanja začel kuhati kak nov papir.



JANKO LORENCI

Pisci mojega dosjeja

Naj si vzamem privilegij in pravico in izjemoma napišem nekaj o sebi in bolj osebnim. Razlog imam. Zadnja Mladina je objavila domnevni dokument nekaterih slovenskih novinarjev. Med njimi sem, kot človek z dosjejem sodelavca SDV, omenjen tudi jaz. Ko sem sivar prebral, sem bil najprej nekoliko zbegan. Ena je o takih papirjih in imenih brati, akademsko vedeti, da gre pri tem tudi za slepitne igre, grdo mešanje pravih in lažnih imen, resnic, polresnic in laži itd. – eno je to vedeti in dojeti na neosebni ravni, drugo je to doživeti na lastni koži. Zbeganost sta spremljala jeza in občutek nemoci. Pisci in razpošiljevalci takih in podobnih papirjev so bolj ali manj ugotovljivi, to dokazati pa jim je skoraj ne mogoče. Za moje dobro ime se seveda ne bo potegnil nihče, tudi moji časopis ne. Čeprav je imel te papirje že nekaj časa, me niti obvestil ni. Novinar, ki je o zadevi napisal članek, me sploh ni vprašal, kaj mislim. To je po svoje razumljivo: s hišnim načinom obravnovanja dosjejev in afer se ne strinjам, zame je konstitutiven del aferaše in čedalje splošnejše histerije in to sem tudi že povedal.

Kaj storiti? Že nekaj časa me je mikalo, da bi si dal pokazati svoj morebitni dosje, kajti oziroma postaja čedalje bolj moreče, človek počasi nezaupljiv do lastne sence; vendar sem s tem odlašal, ker sem vedel, da nima pravega smisla. No, ker je bil v Mladini prebrana še svež in ker je v takem položaju najtežje ostati križem rok, sem zdaj vendarle prošil za vpogled v svoj dosje, če obstaja. Pozneje, v četrtek, dobim z Visa po telefonu usno zagotovilo, da me v evidencah od danes do leta 1985 najajo in da lahko mirno spim. Človek, ki lahko pogleda še v delo in preteklost, in je na dopustu; v službo bo prišel kvečjemu naslednji dan – za to pisanje preprosto. Dal si bom izstavititi tudi pisno potrdilo. Kakšne nove stvari. No, tri dni prej, v ponedeljek, sledi prvi zbeganosti in prvimi razmislekom normalna novinarska reakcija: o vsem tem pisati. Takoj nova dilema. Če pišem o takih osebnih stvari, lahko hitro padeš v patetično poučevanje svoje nedolžnosti in zbudis reakcijo: kaj pa se ta človek tako burno odziva? Če bi imel mirno vesti, bi se samo nasmehnil in šel naprej. – In druga plat dileme: če na obzobje ne odgovoriš, si po standardni modrosti krivdo že napoli priznal. Neke čisto tenke sence dvomov in sumničev bodi po objavi v Mladini tako in tako ostale, ta namen bodo pisci in dobavitelji papirjev dosegli v vsakem primeru.

Odločiti se kljub vsemu ni težko. In zame osebno je nekaj zelo važno: zdaj sem dobil definitivno potrditev, da take papirje falsificirajo (bankovni papir bodisi v Kocu ali pa tu, v mili Sloveniji, in to zdaj) in da so, spet tu, med nami. Ljudje, ki take papirje če že ne sestavljajo sami, pa z njimi vsaj počasno manipulirajo – poljubno dopolnjujejo in spravljajo v javnost. Naposedel imam za to nezgodbiten dokaz. Zase pač vem, da nimam na vesti nikakršnih udbovskih ali podobnih grehov, tam pa to piše in je objavljeno črno na belem. Dokaz je do konca in definitivno nezgodbiten seveda samo zame, subjektivno je; drugi mi lahko verjamejo ali ne. S tem pisanjem bi rad malo prispeval k temu, da bi se dosjejska blaznost čimprej nehala.

Nekoč se bo morala. V prihodnje se bodo stvari po mojem vrtele nekako tako: za zdaj vedno novih plavcov dosjejev, pristnih in ponarejenih, verjetno ne more ustavičiti in nihče več. Udarček bodo sledili tudi zaradi, tem protiprotiudarci, pojavili se bodo novi imenitki papirjev, novi falsifikatorji in novi razpošiljevalci... Sivar bi lahko ustavil samo še strikten dogovor medijevskih hiš o neobjavljanju, toda to se ne bo zgodilo. Obremenilni papirji bodo torej bobnali naprej, ugled posameznikov, medijev, politike, države bo padal, v javnosti se bo krepila mešanica gnusa in ravnodušnosti, najslabša možna kombinacija. Verodostojnost in udarnost objavljanih dokumentov se bo sta naraščajočim številom ted manjšala – dosjeji bodo na koncu pošli sami sebe. Ta proces se zdi nezadržan in po svoje bi bilo najbolje, da bi tekel čim hitreje in se torej čimprej tudi končal. Za zdaj mi trajanja seveda še ne moremo določiti. Tako bo družbena histerija vsaj še nekaj časa neznobno narasčala. Zato se bodo krepile tudi zahteve, da je treba problematiko dosjejev nekako urediti. Verjetno se bo uveljavila takas najpogostejše predlagana rešitev – ko-

so drugi specifični in razložiti se lahko očiti le pri njih glede na to, katere vrednote varovati. S čim in kako, pa je poklicnim in usposobljenim obveščevalcem popolnoma jasno.

Avtonomnost vsake obveščevalne službe dolga politika, v katero je vključena in za katero dela. To seveda lahko tudi »dosjeje« v posesti obveščevalnih služb spreminja v last politike. In to je najslabše, kar se lahko dogaja – tako za službo kot za družbo, še zlasti tako, ki ima nizko »varnostno kulturo«, pa če se sliši še tako socialistično. »Varnost« države je izredno občutljivo vprašanje, ki ga ne gre prepuščati le varnostnim organom, toda ker jih imamo, jih je treba, ne le nadzorovati, ampak tudi negovati. Zato je barantanje z dosjeji in sodelavci »žaganje veje«, na kateri sedi slovenska država, in igranje s prihodnostjo. Objavljanje dokumentov obveščevalnih služb ni le kršitev pravic do tajnosti osebnih podatkov, ampak je onemogočanje dela tega državnega organa za celo generacijo v prihodnosti. Kajti kdo bo sploh še pripravljen sodelovati, če mu ne bo zagotovljena diskretnost, brez diskretnosti pa ni obveščevalne dejavnosti in brez nje ne more zadovoljivo obstajati država. Torej ko se »igramo« – četudi z bivšo udbo, kvartamo z državo, in to majhno, neobjavljeno, revno, odvisno, brez prijateljev in še brez velikih zaščitnikov, če pa jih bomo imeli, nam bodo lahko nevarni. Zato moramo imeti v vsakem primeru dobro obveščevalno službo ali pa je ni treba, vmesna pot je predraga in nekoristna, navidezna in zavajajoča. To, kar doživljamo, je nekakšen strankarskopolični sadomasohizem, kratkoviden, destruktiven in paranoičen, ki zaradi morebitnih kratkoročnih prednosti uničuje prihodnost 21. stoletja, če hočemo obstajati.

Za kar mi gre v tem pisanju, je odnos slovenske javnosti do kakršnegakoli obveščevalnega dela v naši mali državi. To je na splošno nenaklonjena, če ne celo sovražno do obveščevalnih služb, kar ni nastalo po naključju, ampak iz političnih razlogov. Ker pa gre pri tem za funkcijo družbenopolitične ureditve, je treba razčistiti, ali hočemo imeti obveščevalno dejavnost in kakšno. Razmere so pripeljale do tega, da ta dejavnost pri nas še zdaleč ni tisto, kar bi bilo potrebno, in to predvsem iz dveh razlogov: ker jo je strankarski boj pripeljal od tega, da ni povsem jasno, kakšna naj bi bila, in ker je sama tako razvednela, da dolgo časa ne bo nihče motiviran, da bi se v to dejavnost vključeval od znotraj ali bi z njo sodelovali od zunaj. Kajti »stari sodelavci«, četudi bi bili še tako neprizadeti, ne morejo imeti volje za sodelovanje, novih pa ne bo moglo pridobiti (razen s prisiljevanjem ali plačilom), ker se bodo nenehno hla bili izkušnjati iz preteklosti. Kje potemtakem iskati domoljube, poštenjake, idealiste in predvsem takšne, ki bi kaj napravili v »korist države« – torej za nas vse. Ali ni to nekakšen altruizem, ki je v sedanjih razmerah razvednoten do skrajnosti?

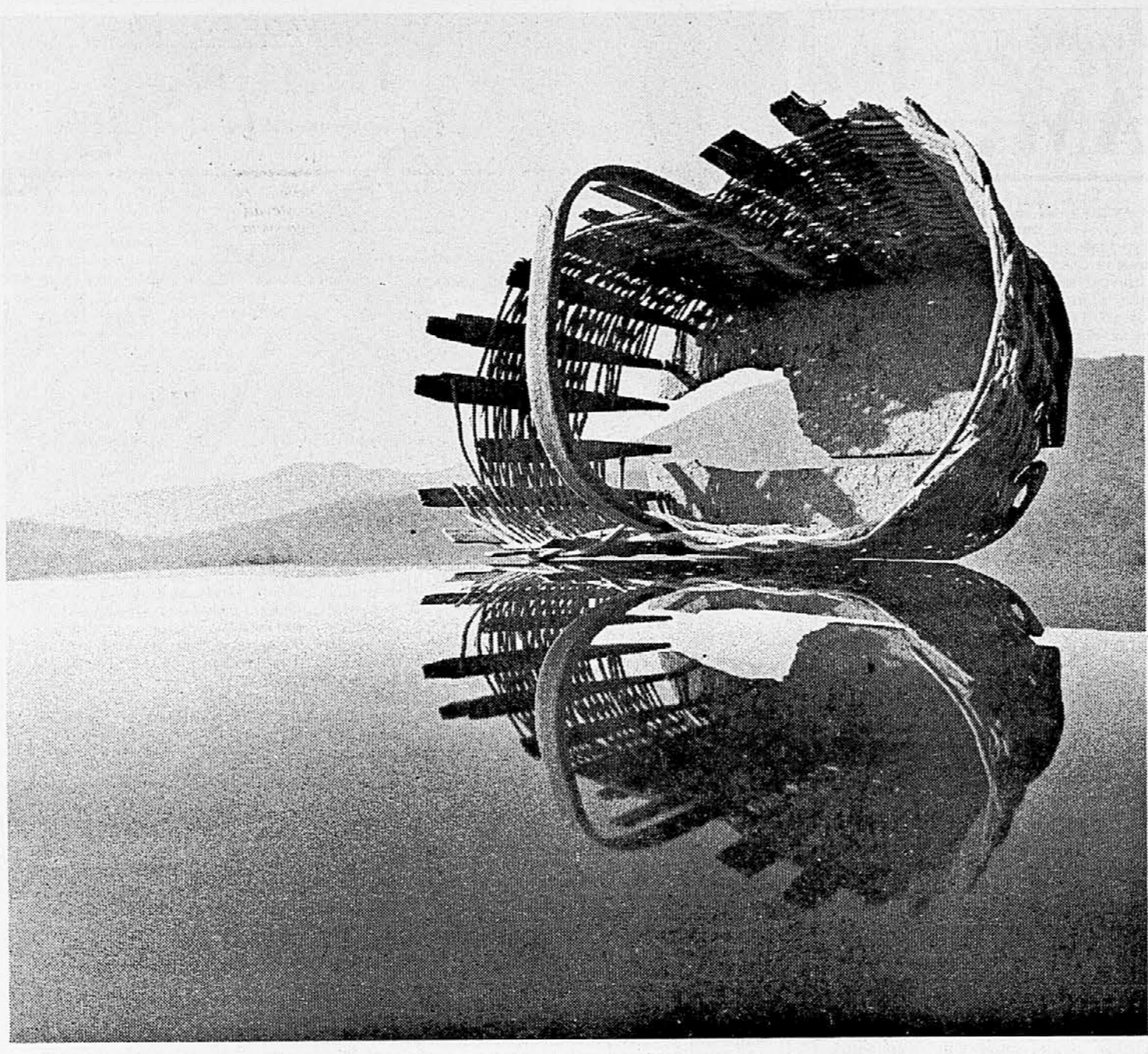
Kakršnakoli obveščevalna dejavnost na Slovenskem bo tudi v prihodnje opravljala nadzorno funkcijo političnega sistema, ki ji »očistevanje« preteklosti ne bo kaj prida koristilo. Iz »udbovske preteklosti« pa se bo dalo veliko naučiti, čeprav družbi, v kateri je delovala, nekateri očitajo moralno razsulo. Toda v čem živimo danes boljše, ko se krepijo kriminalna, nasilje, organizirana devianost, razraščajo najrazličnejše vrste prilaščanja družbenega premoženja, krinimo belih ovratnikov pa anonimnosti, odjenoten in družbeno dezorganizirana, revščina na eni in brezposelnost na drugi ter dogodki, s katerimi bi se morali ukvarjati nadzorni mehanizmi – od obveščevalnega dela prek policije, tožilstva in sodišč, ki pogosto nemočno opazujejo dogodke in ljudi, ne da bi zoper njih ustrezno ukrepali.

Zato naj bi bili v korektno organizirani in usposobljeni obveščevalni službi dosjeji tam, kamor spadajo. Če jih »producirajo«, naj jih dobro varuje tudi pred politiko trenutka in strankarsko radovednostjo. Politika in oblast naj dobivata analitične ocene družbenih procesov in dogodkov, da jih uporabljata po njihovi izhoditvi. Toda kako sploh priti do dobre obveščevalne službe, ko še šole zanj nimamo več in ko množica začetnikov še dolgo ne bo sposobna ustvariti ustreznega slovesa ne le doma, ampak tudi navzven, potem ko smo »službo« razgallili do skrajnosti in ji vzeli, kar je zanjo ključno – diskretnost in sposobnost pravočasnega in kvalitetnega reagiranja.

Zavedam se, da nobene obveščevalne službe ne gre glorificirati, zlati pa ne tistih, ki se spreminjajo v politično policijo. Toda zato nikoli niso krjave same. Njihova narava dela je takšna, da store pogosto več slabega kot dobrega, seveda odvisno, na kateri strani je kdo, ki gleda nanje. Zanje se gre potegovati zaradi »dobrega« za državo oziroma zaradi »javnega interesa«, s katerim pa se je posamezniku včasih težko ali celo nemogoče identificirati. In takih bo vedno več.

gleda na njihov sedanj položaj in interes za nadaljnje ohranjanje poslovnih vezi. Ta strah prinaša glasove: če udbovec voli komunisti, s tem zmanjša verjetnost, da bo demokratična oblast razkrila njegovo lastno preteklost.

Nekdanji in sedanj »udbovci« in njihovi delodajalci torej tvorijo interesno skupino, ki je izredno homogena, saj jo druzi močan skupni interes, namreč naravnost eksistenčna nujna preprečiti razkritje lastne preteklosti. Če ta postane javna, izgubijo vse, kar imajo. Ta skupni interes lahko dosežejo le tako, da obrzijo določeno politično vpliv, hkrati pa je prav ta skupni interes ravno tisto, kar narekuje ohranjanje vezi med njimi in prek njih tudi pridobivanje političnega vpliva. Toda problem ni v tem, marveč v dejstvu, da je njihovo sedanje delovanje popolnoma tajno in da je le kot tajno sploh možno. V tem je bistvena razlika med



Koalicija norosti teče zadnji krog

NAMESTO da bi Slovenci prestevali kandelabre, na katere naj bi se v kratkem začeli vzajemno obešati, jih popada obešenjaški humor. Kako naj si človek sicer razlaga prošnjo, ki so jo sodelavci Mladine naslovili na obrambno ministrstvo, da jih akreditira pri državnem udaru, ki naj bi ga snovali Janševi politični in vojaški strategji. Ko je ta neortodoksin tednik ondan objavil nov seznam domnevnih sodelavcev udbe, KOS in morda še koga, je eden od prizadevkih potožil, kako neprijetno se človek počuti, ko takole prebere tudi svoje ime. Lahko uganete, kaj mu je odgovoril zdaj že na vse vrste afer imuni prijatelj? »Tudi jaz bi se neprijetno počutil, če bi moje ime napisali z dvema r.« O zavrznosti sodelovanja s to ali ono represivno roko nekdanjega represivnega režima pa ni rekel ne črne ne bele. Kar pač dokazuje, da ušesa zaradi nenehne bobnanja otopijo.

Včasih pa se lestvice vrednot začenjajo sprevrčati: tisto gradivo, ki je govorilo o sodelovanju z udbo, se je praviloma nanašalo na izpostavljene ljudi. Od tod reakcija častnikarskega kolega, ki se je ob zadnjem seznamu resnično – to je ne le ironično – razjezil: »Nekateri si zdaj s tem želijo reklamo. Konec koncev tudi jaz nisem bil ravno zadnji v tem čehu. Pravico imam do dosjeja, če ga ni, pa naj ga napišejo.«

Potem pa je tu še stara šala o Bobiju, ki so jo menda preganjali že nacisti. Šalo je v življenju očitno obudilo sistematično prizadevanje strategov obrambnega ministrstva, da se je vse, kar je bilo odločilno za slovensko neodvisnost, zgodilo – če odštejemo bitko pri Sisku, ki so jo vojskovalci nemški fevdalci, za topovsko hrabo pa so imeli slovenske tlačane – v desetdnevni vojni. Zaradi tega redukcionalizma sta Janša in Bavčar izgubila za cel vagon potencialnih privržencev, ki bi tudi rajši vopj odmerek zaslug. Šala pa je takšna: ko so zavezniške bombe med drugo svetovno vojno zrušile stanovanjsko hišo, so se reševalci tretji dan dokopali do še vedno celih vrat, za katerimi je na stranskiški školjki sedel Bobi in se na vso moč krohotal. »Samo za vrvice sem potegnul,« je pojasnil reševalcem, ki so mislili, da se mu je od šoka zmešalo, »pa se je hiša podrla.«

Še več škode kot blaga ironija, ki se že sprevrča v sarkazem, pa utegne še ne izoblikovanemu mitu o Slovencih kot bojažljivem narodu, ki komaj čaka, da ga njegovi voditelji popeljejo v naslednjo vojno, prizadejati tožba, ki jo je obrambno ministrstvo naplerilo proti generalu Kolšku, v najhujših trenutkih poevljinju zagrebškega vojaškega okrožja. Kolšku, ki naj ga pač vsakdo ocenjuje, kot ga je volja, so s to tožbo na pladnju ponudili možnost, da stopi pred javnost in dokaže dvojce: da bi bila desetdnevna vojna zelo kratka, če bi tedaj operativno še docela nedotaknjena jugoslovanska armada nastopila kot vojska in ne kot policija z omejenimi cilji – zaradi vojne na Hrvaškem in BiH vemo o tem že nekaj več; in drugič, da večji del slovenskega častniškega kadra v JLA sicer ni stal na pozicijah slovenske neodvisnosti, da pa je – spet v veliki večini – ves čas deloval tako, da je obrzdel tiste v jugoslovanskih generalnih in drugih štabih, ki so že bili pripravljene to neodvisnost pokopati v morju (slovenske) krvi. Če ta prikrita fronta obrambe Slovenije ni bil delovala, bi bil udarec po vidni fronti veliko hujši in po vsej verjetnosti celo usoden. Kolšku so zdaj ponudili tribuno, s katero ga bo moč slišati po vsej Sloveniji in še preko njenih meja in zadeva utegne biti še zelo zanimiva, še zlasti zato, ker bo ta rezultat povsem navzkrži z načrtovanjem in prikrovanjem. Če bo primer čez teden ali dva sploh še aktualen.

Smisel celotne strategije napetosti namreč ni razjasnjevanje temnih plati političnega življenja, marveč zgolj njihovo odkrivanje. Dokler so zadeve odkrite, ne pa tudi razjasnjene, je moč z njimi čudovito manipulirati, jih napihovati in zlorabljati; dejstva, ko enkrat pridejo na dan, so veliko bolj prozaična in veliko manj prikladna za oblikovanje mitov. Kraških fobj se že desetletja nočejo lotiti sodni medicini, ker je skoraj na dlan, da bi v njih poleg trupel ubogih Italijanov, ki so jih pobili morilski komunisti, našli seveda tudi trupla Slovencev, ki so jih pobili fašisti; da ne omenjamo živalskih okostij, kajti fobje so bile desetletja pripravne tudi za naravne kafilerije. Podobno velja tudi za medvojne in vojnojnepobje, ki jih so zagrešili na eni in na drugi strani v tistih fazah, ko se je protifašistična vstaja – slovenske zgodovinarske revizioniste je treba opozoriti, da je deklarativna podlaga te vstaje Atlantiska lista (Churchill-Roosevelt, avgust 1941) – sprevrгла v državljansko vojno in v spopad za absolutno oblast.

Hitreje bodo delale komisije, prej bo lahko slovensko občestvo svojo preteklost prebravilo na edino pravičen način, tako namreč, da bo ohranilo vso svojo pozitivno dediščino, iz napak preteklosti pa potegnulo ustrezne nauke za prihodnost. Se pravi: zavedalo se bo, kakšnih političnih poti ne sme več ubirati, da se grozovitosti ne bodo ponovile. Toda za produkcijo afer je takšen razplet neuspeh. Da se zadeve ne bi razvijale v takšno – za strategijo nenelne politične napetosti in nestabilnosti – napačno smer, pa mora biti frekvenca produkcije škandalov in afer vedno hitrejša, vedno je treba skrbeti za to, da bo nov škandal odprt, še preden so dani preverjeni odgovori na afera, odprto pred tem. Ker se propagandna spremljava strategije napetosti giblje ponavadi v sivi coni, to je operira s skrbno dozirano mešanico lahko preverljivih resnic in teže preverljivih laži, je treba skratka skrbeti za to, da ne bo časa za preverjanje teže preverljivih laži. Če ta čas je, se namreč lahko zgodi, da lažnjivca ujamemo, to pa ga spravi ob politično verodostojnost. Ker je sistem, ki bi moral stvarstvo do dna, počasen, ob tem pa ga še namerno zavirajo,

JOŽE MENCINGER

Udba in bela tehnika

Vse stvari, tudi udbe, imajo gospodarsko plat; za ekonomista so druge sploh malo pomembne.

Z udбами imam več izkušenj, predvsem iz gospodarske narave. Prva segaja v otroška leta. Takrat smo otroci vse jeseniške udbovce poznali; imeli so usnjene plašče, glavni se je vozil v avtu, ki so ga nacionalizirali mojemu stricu. Takrat tudi je razdeljevanje dobrin omogočal sistem nakaznic. Udbovci jih najbrž niso imeli, saj jih s kartami nikdar ni bilo v mlekarino in mesnico, ali pa z boni in pikami pred trgovino, v kateri naj bi naslednji dan dobili gumijaste skorjice. »Kupovalci« so v trgovini, ki smo ji rekli »miličičska«.

Z očetom sva se udbi izogibala predvsem iz gospodarskih razlogov, ki so sva hodila »hamstrat«. Gre za obliko nederanene menjave med meščani in vaščani; prinesla sva brišace, rjuhe in srajce, odnasti mast, jajca in moko. Se bolj kot midva so se udbe hla kmetje, s katerimi sva trgovala. Najbrž zato, ker so bila menjalna razmerja obveznega odkupa drugačna od tistih, po katerih so trgovali z nama.

Udbe se je bilo tudi sicer dobro izogibati. Doma, bili smo »tačni«, smo, da udba ne bi kaj slisala, zaprli okna, ko je oče poslušal Glas Amerike z motnjami, ki naj bi jih spet

delala udba, ali ko so sorodniki ugubili o tem, kdaj bo propadel komunizem. Zaradi »politike« pa me je udba preganjala le dvakrat. Prvič, ko sem gledal, kako so v Kočevju selili kmete, ki niso hoteli v zadrugo in ki naj bi bili približno avstrijske meje. Drugič, ko smo ministranje trgali plakate proti škofju, ki naj bi imel na Jesenicah birmo.

Potem so prišla pozna petdeseta in šestdeseta leta. Pojavila se je bela tehnika. Gospodarski pomen udbe pa se je očitno zmanjšal. Miličičska trgovina je postala navadna, karte, boni, pike in vrste pred trgovinami so izgubile, kmetje so se vrnili, spet smo imeli birmo; udbovci so ostali brez usnjeneh plaščev; glavni udbovec se je preselil v Ljubljano, stritev avto je izgubil. Takrat sem se že bolj zanimal za ekonomijo in ugotovil, da sta udba in bela tehnika nekakšna substituta; več je bele tehnike, manj je udbe. No, stariš so vseeno ostali previdni; pri politiziranju smo še naprej zapirali okna. Tudi, ko smo, mnogo pozneje, dobili telefon, se je vedelo, kaj se po telefonu sme in kaj se sme govoriti. Mama se zdaj ne govori o šilingih, ki jih je kupila, ampak o »istem«.

Udbe sem srečeval še pozneje in drugje. Ko sem bil študent v Ameriki, so mi dovolili, da sem bil zraven pri predstavah nečloveških, da se je imenovalo SOYMOD. Šlo je za ekonomistični model sovjetskega gospodarstva. Na takšne predstavitve sta zmeraj prišla tudi dva ameriška udbovca; nista imela usnjeneh plaščev, bila pa sta kratko postrižena. Zraven sta bila, ker je CIA modelska »odkritja« sofinansirala. Američani so namreč takrat še resno verjeli, da centralno-plansko gospodarstvo deluje, zato so z modelom ugotavljali, kako deluje. Med drugim se spominim poskusov ugotoviti, kako bi sovjetsko gospodarstvo prizadel velik potres. Tisti iz vzhodne Evrope smo sicer vedeli, da gre za neumno zapravljane denarja davkoplačevalcev in da sovjetsko gospodarstvo deluje le, ker ne deluje, a smo raje molčali.

Posredno sem v tujini srečeval še druge udbe. Kolegi na univerzi, ki so prišli iz kakšne južnoameriške dežele, so se med politizira-

njem vedno prestrašeno ozirali; po stopnji prestrašenosti sem sklepal, kako pomembna je njihova udba. Ko sem potoval v eno od teh dežel, je bil njena udba na letališču »xeroxirala« potni list; prav vse strani, polne in prazne. Gospodarskega pomena tega le nisem mogel ugotoviti; kaj so počeli pred izumom »xeroxev« tudi ne.

Nazadnje sem imel spet opraviti z domačo udbo. V osemdesetih letih so me namreč imeli za nekakšnega »disidenta«, to mi je kasneje pomagalo priti na »oblast«. V tistem času so bili domači in znanci celo prepričani, da mi udba prisluskuje, a v takšno gospodarsko neracionalnost udbe kljub domišljavi nistem verjel. Kakorkoli že, zaradi »disidentstva« me občasno obiskovali tudi tuji novinarji. Enemu je sledil telefonski klic. Mož na drugi strani me je vljudno vprašal, če sme priti na pogovor. Prišel je, bil je z udbe, zanimalo pa ga je, kaj me je bil novinar spraševal in kaj sem mu bil odgovoril. Vse sem po pravici povedal; morda imam celo dosje. Razumel sem tudi njegovo stisko; moč je moral zasledovati potencialne sovražnike ljudstva, da je imel delo in dobil plačo. Pogovor bi sicer lahko prebral kar v časopisu tistega novinarja, posebno še, ker je takrat Uradni list objavjal naslove člankov in tujih časopisov, ki se jih ni smelo brati. Ta pogrnjavščina udbe je bila nasploh gospodarsko koristna stvar, mnogim je prihranila kakšen šiling pri nakupovanju tujih časopisov; kupil si le tiste iz Uradnega lista.

Vendar je gospodarski pomen udbe postal negotov, saj pravega povpraševanja po njenih storitvah ni bilo. Kot vsak ponudnik storitev je zato moral izumijati potrebe in ustvarjati povpraševanje. Pravzaprav ni pri belj tehniki nič drugeče, ponudniki kar naprej izumijajo potrebe in gospodinske aparate, ki sicer povečujejo količino dela v gospodinjstvu. Očitno pa je posel postajal vse težji, zato se je udba morala vs bolj pehati še z drugimi posli. Tako so nastajale firme, ki naj bi jih še zdaj nadzorovala »jugodubomafija«. Po »odkritjih« orožja v Mariboru pa je celo moglo trditi, da se gospodarske težave udbe povečujejo, ukvarjati se mora še s honorarnim delom.

Možno je pričakovati, da bi se večina tistih, ki jih druzi le še strah pred kaznjivo in ne računano na politično kariero, odločila za tovrstno priznanje, saj bi tako izboljšali osebni položaj na račun položaja udbovcev kot skupine v celoti. Se najbolje bi bilo, če bi po določenem času, ki bi bil na voljo za prostovoljno priznanje, začel veljati zakon, ki bi določil ustanovitve dopustil dostop do vseh arhivov tajnih služb ter jih natož obvezno sprožitev postopka proti tistim, ki so vodili nezakonito delovanje obveščevalnih služb ali pa sprejemali zakonodajno, ki je tem omogočala kršitev osebnih človekovih pravic. Če bi dovolil veliko posameznikom izkoristilo možnost pravočasnega priznanja, bi njihovi nekdanji delodajalci in morebitni zorniki izgubili velik del podpore, pričakovane strožje zakonodaje pa bi njihov položaj še poslabšalo. Ker bi zaradi izstopa številnih sodelavcev in povečanega pretoka informacij v javnost protidemokratska strategija postala vse težja, tudi njim ne bi preostalo nič drugega kot dostojanstven umik. Zamisel je torej v tem, da skušamo ustvariti možnost, ko bo za večino posameznih nekdanjih in sedanjih sodelavcev racionalno izstopiti iz tovarnišje, čeprav bodo s tem stabilni položaj svoje družbe kot celote. Sedanjim poskusom, ko se skuša s splošnimi moralnimi obsodbami in aferami omajati položaj političnih dedičev komunizma, delujejo ravno v nasprotno smer, saj dobesedno silijo to skupino v homogenizacijo interesov in radikalizacijo delovanja. V tem primeru bodo tu dediči odšli iz politike le takrat, ko bodo dokončno poraženi, in ni nujno, da bo to kmalu, saj za obrambo ne bodo izbirali sredstev. Če pa se jim kot posameznikom (ne kot skupini) omogoči umik skozi zadnja vrata, bodo ravnali kot znameniti zastojkarji iz ekonomske teorije – potapljaljočo se ladjo bodo zapustili kot slepi potniki v rešilnem čolnu.

Janez Šušteršič

Kako rešiti paradoks udbovca?

Očitno je, da pravkar opisani paradoks, kakor je po svoje trivialen, obstaja le v točno določenih okoliščinah: velja le takrat, ko ni mogoče prenehati biti udbovec. Prav to pa je značilnost sedanjih slovenskih razmer. Če se nekomu vsaj približno prepričljivo dokaže sodelovanje s tajnimi službami, je njegova politična prihodnost resno ogrožena, prav tako pa tudi mirno življenje nasploh. Zato je edina možnost, ki jo udbovci danes v Sloveniji imajo, ta, da držijo skupaj in skušajo zaščititi svoje interese, kakor je mogoče. In bolj ko jim bo šlo za nohte, močnejša bo ta logika.

JANEZ LOMBERGAR, GLAVNI UREDNIK TV PROGRAMOV RTVS

Bomo na koncu kot psi oklani?

Janez Lombergar, o razmerah v hiši, avtonomiji in svobodi novinarjev, etiki javne besede, svojih novinarskih izkušnjah, zapletih s TV Koper...

Ciniki pravijo, da pri vašem imenovanju za glavnega urednika žal ni igrala glavne vloge vaša nesporna profesionalna usposobljenost...

Mandat sem dobil v času, ko so odstopi in vsi drugi kadrovski zapleti hišo privedli do stanja, ko brez glavnega urednika, brez koordinacije dela, osnovnih smernic preprosto ni šlo več...

...zato pa gotovo vi zanimate njo. Ne doživljate nobenih pritiskov, vas ne poskuša vplivati na svoje igrice?

Dnevna politika me res ne zanima. Zanima pa me, od nekdaj, politika v tistem zlahtnem pomenu besede, politika, ki so ji stari Grki rekli pot k svetu...

Tv hiši so v zadnjem času nekajkrat očitali, da je obržala in celo potegnila nazaj vrsto starih, kompromitiranih kadrov...

Podoben kot Lado Amrožič, ki je nanje v dnevnem tisku že odgovorjal. Če ljudje znanjo, če so profesionalci, če jim novinarska etika nekaj pomeni...

Zaradi moči, ki jo ima tv medij pri ustvarjanju javnega mnenja, naj bi politika oziroma politiki tudi skozi prijateljske, celo intimne vezi...

Okdar sem na tem božjem svetu, se skušam dvigniti nad obrekovanja, nad insinucije o intimnih povezavah tega in onega...

Locali so zasedeni do polovice, ponudba hrane in pijače zgledna (na ceniku sem našla trinajst vrst kav), prijazen na spodnji meji spremljevištvu...

Bovec - misteriozna vas. Turistov ni in so. »V večjih količinah« jih ne boste našli ob katerikoli uri dneva...

Tisti trenutek pa, ko skušamo Piran prmerjati z Bovcem, moramo zapisati, da v Piranu vlada pravi turistični živžav...

in profesionalno zgrešen pristop. Enako je, ko novinarica nekoga v televizijskem pogovoru z vprašanjem preprosto postavi pred dejstvo...

Živimo pač v precej zmedenih časih, ko je tudi v vseh drugih predstajah, pravzaprav v celotni strukturi družbe tenkočutnosti za etiko javne besede malo.

Res je. Toda ta za vse neprijeten čas prehoda, prepoznava po svoji zagamanosti, kot je nekdo slikovito dejal, za ljudi, ki se ukvarjajo z javno komunikacijo v najširšem pomenu te besede...

Etika javne besede novinarjev je vselej tudi odsek občinske besede etike javnega prostora, za katero so odgovorni tudi drugi predvsem politiki.

Res je in včasih se mi zdi, da smo Slovenci kar pozabili, kaj je to dialog. V javni komunikacijski prostor vstopajo nepreverjene trditve, podtkanija, neosnovane obtožbe...

In za profesionalno avtonomijo, svobodo novinarjev...

Seveda, vendar je ta zmeraj omejena s svobodo drugega, je lahko le rezultanta obvladanja Kolosarij na gorskih kolehsih se potijo pod celadami...

Bovec - misteriozna vas. Turistov ni in so. »V večjih količinah« jih ne boste našli ob katerikoli uri dneva...

Tisti trenutek pa, ko skušamo Piran prmerjati z Bovcem, moramo zapisati, da v Piranu vlada pravi turistični živžav...

profesionalnih znanj in odgovornosti za javno besedo, da zavesti o strahotni moči in vplivu medija na oblikovanje javnega mnenja...

Tudi sami ste bili novinar in urednik, ki je praznil težave, bil menda kazensko pravičen v drugo uredništvo.

Na TV sem prišel pred 15 leti kot mlad umetnostni zgodovinar, nič manj zagret kot sem danes za kulturo, umetnost, za ohranitev dediščine, zgodovinskega spomina...

Morda ste v svojih ocenah preostri in gre tudi v teh časih novinarjem predvsem za stvar, ne za napadanje kogarkoli.

Kolegi odgovorni uredniki mi očitajo popustljivost, celo nenacelnost, ko gre za novinarsko nespoštovanje dogovorjenih zadev in sklepov, sankcij pa ni...

re, do katerih normalno prihaja, skušam priložiti čim bolj objektivno, razumeti ena in druga stališča. V javnosti prihaja žal zelo nerodna podoba vsega tega...

...ki pa v javnosti ni izvenela kot strogo profesionalna, pač pa kot izražalo politična poteza.

Vsi odgovorni uredniki posameznih programov so bili imenovani na enak način kot jaz. Nobene pristojnosti ali možnosti nisem imel...

Drugi argument, zaradi katerega trdim, da je Bovec misteriozna vas, lahko poiščete deset korakov iz centra. Če se vam bo torej zaradi prehudega miru zahotelo družbe...

To pa je dokaz, da se veliko Slovencev odloča vsaj del denarja, namenjenega počitnicam, pustiti doma. Izbriva v Sloveniji pa je, čeprav govorimo o deželi, ki naj bi imela možnosti za turizem na pretek...

Darja Verbič

Sodi mednje tudi zaplet z italijanskim programom koprskje televizije.

Tudi. In ta stvar me še posebej boli, ker je del politike izrazil popolnoma interne probleme hiše za svoje neporavnane račune in obračune...

Kako, zakaj je prišlo do zapleta?

Kolegi iz italijanskega programa TV Koper so v časopisih in svojem mediju objavili pamflet, v katerem »soočeni s pravim načrtom za drastično zmanjšanje obsega programov v italijanskem jeziku...»

Je to že del vaše vizije razvoja nacionalne TV?

TVS ima ob osrednji hiši v Ljubljani še dva, sicer različno organizirana, a po svoji namembnosti podobna regionalna centra - v Mariboru in Kopru...

Vašega glasu v tej javni polemiki ni bilo slišati.

Ne, ker na pamflete tudi ni moglo odgovorjati, razen morda z novim pamfletom. Bil pa sem in sem še pripravil na nove pogovore, na dialog skratka...

Verjetno ima zaplet tudi svojo predzgodovino.

Ima. In zaradi objektivnejše predstave o tem problemu v javnosti moram, v skladu s stari pravilom, ki pravi: Audiatur et altera pars...

Za kakšne posege je šlo?

Bila so to predvsem vprašanja, nasveti, obliki, obliki zahtev so imeli tedaj, ko je šlo za izvajanje sprejete programske politike. Šlo je denimo za urgenco ob nespoštovanju sprejetih načel objavljanja predvolilnih strankarskih spotov...

V tako velikem kolektivu je pešička ljudi, ki jim gre res za stvar, ki hoče dober program, ki ima tenkočuten odnos do gledalca, pa veliki ljudi, ki jim je bolj ali manj vseeno...

ves kolektiv z alarmantno novico, da nameravam odpustiti več deset delavcev koprskje tv. Pa nihče v vodstvu TVS ni govoril o odpustih, kajti ko bo prišlo do kadrovske prevetritve celotne RTV...

Je to že del vaše vizije razvoja nacionalne TV?

TVS ima ob osrednji hiši v Ljubljani še dva, sicer različno organizirana, a po svoji namembnosti podobna regionalna centra - v Mariboru in Kopru...

Parlamentarna razprava se je zapletla okrog listega člena statuta, ki govori o enakopravnosti slovenskega in italijanskega programa na koprski TV.

Sporni stavek v predlogu novega statuta glasi: razmerja med nacionalnim programom - torej med slovenskim in italijanskim - zagotavlja enakovreden položaj in razvojne možnosti obeh programov...

Kakšno je zdaj razmerje med programoma?

Ena ura slovenskega in enajst ur italijanskega programa dnevno, pri čemer je v slednjem lastne, nesporno kakovostne produkcije le za dve uri, vse drugo predstavlja prevzet italijanski program...

Slava Partič

radi česar je tudi »uredniška politika po spletu naključij se vedno osrednjega dnevnika v državi« ... vprašljiva in nekompetentna.

Ker sta oba pisca pisem izjemno osebnostna, naj bo na zasebnost dovoljeno preiti tudi meni. Krog filmskih strokovnjakov je bil svojčas (in znanih, da je še zmeraj) upravičeno prepirčan, da ima vpliv tudi na kulturno redakcijo Dela. Tako so močje lani februarja, ko sem bila na berlinskem festivalu, sporočili uredniku Karturu (njihova imena je na sestanku, posledici njihovega posredovanja, brez zadržkov povedala), da niso zadovoljni z mojimi poročili oziroma da je treba moje pisanje o filmu ukiniti. Urednik jih je bil kajpak pripravljen poslušati, razumem ga, časopis je mnenje javnosti, še posebno, če je strokovna, dolžan upoštevati.

Ukinil me je ta krog ni, je pa dosegel, da se namesto z 28 vrsticami, kolikor sem jih imela (na zadnji strani časopisa) za poročanje s filmskih pa tudi gledaliških festivalov in drugih prireditelj vrsto let, od takrat s (treh) filmskih festivalov javljam s 70 vrsticami (na kulturni strani). Kar mi je v mnogocetno olajšalo delo, saj eno stran dolg tekst zahteva veliko več koncentracije in napora kot pa tri strani.

Ti majkneji, notranji napori, da bi se rešili nekoga, zaradi katerega ne morejo v miru delati, so bili vsakršni in mi prihajajo združeni na misel šele zdaj. Nekomu na Ministrstvu za kulturo je na primer iz računalnika nepričakovano padlo pismo, ki ga je na Delo, kot svojo izdelek, prinesel ali postal nek mlajši filmski režiser (Zoran Pistotnik se po gotovo spomnil, v njem je med drugim pisalo, da hočem pod svoje mogočno matersko oprsje spraviti ves slovenski film, kar pa mi ne bo uspelo... in bil bil pri številki tri, ki jo premorem, absurdno, če bi mi). Prav tako poznam neodposlano pismo šefa kabineta na Ministrstvu za kulturo, ki je reagiral na nek moj komentar v zvezi z delovanjem ministrstva v zvezi z denarjem. Pisec se je v njem grenko pritoževal nad nekvilifirano kulturne redakcije, ki zapušča človeka (mojega imena ne omeni), za katerega je znano, da piše po svoje (in s tem škodi kulturi in ugledu Dela); namesto da bi iskal informacije na Ministrstvu za kulturo oziroma delal intervjuje z njegovimi uslužbenci – strokovnjaki. Mi je bil pa ta moč že bolj všeč, ko je privihal v kulturno redakcijo in mi pred vsemi zagrozil, da bo »po meni tako skakal, kot ni še po nikomera«.

Zoran Pistotnik je doslej v zvezi z Očrtom napisal marsikaj. Med drugim se mu je zdelo pomembno, da javnost seznanj z novico, da sem bila v prejšnjem režimu ministroma (Caudurova) zunanja plačana svetovalka za film; češ kaj kritizira stvari, pri katerih je sodelovala in bila za to še plačana. Ta Pistotnikova domisljica bi seveda naredila dolocen vtis, četudi bi trajala samo do naslednje Sobotne priloge (pošnega predala), zato mi je bilo izjemoma dovoljeno, da »izmišljotino« zanikam še isto soboto. Vendar pozabim povedati, da je to bil Marjan Strojcar.

Pred časom je v nekem časopisu pisalo, da je bil Očrt napisan v bremih dveh letih. Počas bom začela verjeti, da je Marcel Buh, neplačani predsednik Društva slovenskih filmskih delavcev, ki je svoj par strani dolg »protiOčrt« napisal takorekč čez novolene praznike, obopolnjen in počasne. In za povzročitelja, obopolnjen, saj je iz tistega, kar je napisal jaz, kaj hoče: hoče filmski sklad, v okviru katerega bi izbirali scenarije, oddalili o razdeljevanju državnega denarja in promociji, in hoče tehnično bazo. Vlogo sklada, kot si ga je zamislil Buh, ima zdaj Ministrstvo za kulturo (IVO Svetina, Jože Osterman in Sergij Pelhan), njihva baza pa je v resnici nekdanja Viba (likvidacijski upravitelj Franc Dejak). Ali še bolj jasno: o filmu bi naj oddalili ljudje, ki snemajo filme, tehniko pa naj jim nudi Dejak, ki ni niti malo umetniški, obvlada pa barvo denarja.

In zdaj – nekaj čisto drugega: Ministrstvo za kulturo je dne 5. julija prisrenilo s Tezami Ministrstva za kulturo za izhodišča nacionalnega programa kulture, v kateri ima poglavje kinematografija 10 strani. Ema od usmeritev, ki jih Teza predlagajo, je tale: Filmski oddelki Arhiva Slovenije bi z novimi zakoni na področju kinematografije in varstva dediščine postal (legel na poslano) Slovenski filmski arhiv oziroma kinoteka, ki bo deloval v sklopu z načeli FIAF (se zbudil v Bruslju).

Vesna R. Marinčič, Delo

Qui tacet-consentire videtur, pravi latinski pregovor. Vendar ob odzivu gospe Furlane v Delu 2. julija ni mogoče molčati niti se strinjati z nekaterimi njegovimi trditvami. V članku polemizira z gospo Vesno Marinčič, poleg tega omenja Slovenski filmski arhiv oziroma filmski oddelki, kadar ga pač on imenuje. Nekatero njegovo trditve, zlasti glede sprejema Slovenskega filmskega arhiva v FIAF, obiska direktorja Češkega filmskega arhiva Dr. Vladimira Opěla v Arhivu Republike Slovenije in glede dejavnosti Arhiva niso resnične. Zaradi strokovnih obveznosti znanaj Ljubljano objavljamo pojasnilo z namodom.

V začetku članka piše gospod Furlan o naročenem pamfletu gospe Marinčičeve, kar povzema s favoriziranim Arhiva. Govorice, da je članek naročil arhiv, so popolnoma neutemeljene. Resnica je povsem drugačna. Bilo je se pomladi, ko sem gospe Marinčič izrazil željo, da se v časopisju preneha pisati o Kinoteki. Po nekaj kratkih besedah je bilo najinega pogovora konec. Glede na to ni bilo nenavadno, da bi jo pozneje prošili, naj objavi »pamflet«. Pred časom je bil Slovenski filmski arhiv (SFA) sprejet v mednarodno federacijo filmskih arhivov (FIAF). Vemo, da je gospod Furlan zelo prizadeval, da bi se v FIAF namesto Arhiva včlanil filmski muzej. V zvezi s tem, g. Furlan ugotavlja, da je Arhiv ravnal, milo rečeno, na način, ki ni bil »fer« in »čist«. Seveda g. Furlan pozna Statut FIAF in določilo, ki pravi, da se v FIAF včlanjujejo filmski arhivi, ki v skladu z novoujeli te organizacije zbirajo, hranijo in urejajo (klimatiziranih) skladiščih in obdelujejo nacionalno filmsko gradivo. SFA je v preteklih 25 letih prevzel večino slovenskih filmov iz časa 1950-1985, jih obdelal, shranil v klimatiziranim skladiščih in zanje izdelal ustrezne evidence v obliki kartotek in na računalniku. S tem je izpolnil temeljno zahtevo in pogoj za včlanjenje v FIAF. Izjava g. Furlana, da so Arhivu Republike Slovenije (in ne muzeju) predložene podobne ustanove v FIAF le opazovalci, je neresnična in omalovažujoča. V resnici so vsi na novo sprejeti člani v FIAF prva leta le opazovalci, nato postanejo redni člani.

Zavratačo podkiranje o nekorektnem ravnanju Arhiva v tej zadevi. Nato piše g. Furlan o obisku dr. Vladimira Opěla, direktorja Češkega filmskega arhiva v marcu tega leta v Arhivu RS. Gospod dr. Opěla, ki je eden najvidnejših filmskih arhivistov v Evropi in verjemo tudi v svetu, smo povabili na obisk, ko se je udeležil strokovnega posvetovanja v Radencih. Z njim smo se želeli posvetovati o strokovnih vprašanjih na področju varstva filmskega gradiva. Šele ob obisku smo ugotovili, da je dr. Opěla tudi član izvršnih organov, celo podpredsednik FIAF. Dr. Opěla je pregledal ureditve in delo Slovenskega filmskega arhiva in ugotovil, da izpolnjuje pogoje za sprejem v FIAF. Filmski muzej je direktor Opěla obiskal na lasno pobudo. Arhiv nima nič pri njegovem obisku v Muzeju. Zaradi tega so navesti g. Furlana o osnovnih kulturnega vedenja popolnoma neumnosti.

Nato se g. Furlan pomudi pri vprašanju organizacije kinotečne dejavnosti, ki jo zamenjuje z ustanavljanjem Slovenske kinoteke. Sam si je že leta 1979 prizadeval za ustanovitev Slovenske kinoteke, vendar ni bil uspešen. V hvali Jugoslaviji so prevzeli tudi kinotečne kopije, le Arhiv RS s svojim filmskim oddelkom ni storil nič, da bi zavaroval to gradivo, je zapisal g. Furlan. Menimo, da je delo in prizadevanje Slovenskega filmskega arhiva v javnosti znano. V 25 letih je prevzel obsežen fond slovenskega filmskega gradiva zasebnih ustvarjalcev vse od leta 1905 in filmskih podjetij Sava filma, Triglav filma, Viba filma, Agro-filma, Univerzuma, Unikast-studio, skupno 1807 naslovov v dolžini blizu 400.000 m. Večino gradiva so podrobno obdelali in predstavlili v treh zvezkih inventarja. S tem delom nadaljujemo. Veliko skrbi smo posvetili materialnemu varstvu filmskega gradiva. Že v 70. letih smo v okviru sanacije Arhiva načrtovali tudi gradnjo skladišč za film – za filmsko gradivo vseh slovenskih producentov, vstevši Televizijo Slovenije (RTV Ljubljana) in za kinotečne kopije. Toda zaradi gospodarske stabilizacije načrta nismo uresničili v celoti. Gradnja filmskih skladišč je bila odložena za nedoločen čas. S tem pa je bila ohranjena tudi dejavnost kinotečne arhiva. V hvali Jugoslaviji so prevzeli tudi kinotečne kopije, le Arhiv RS s svojim filmskim oddelkom ni storil nič, da bi zavaroval to gradivo, je zapisal g. Furlan. Menimo, da je delo in prizadevanje Slovenskega filmskega arhiva v javnosti znano. V 25 letih je prevzel obsežen fond slovenskega filmskega gradiva zasebnih ustvarjalcev vse od leta 1905 in filmskih podjetij Sava filma, Triglav filma, Viba filma, Agro-filma, Univerzuma, Unikast-studio, skupno 1807 naslovov v dolžini blizu 400.000 m. Večino gradiva so podrobno obdelali in predstavlili v treh zvezkih inventarja. S tem delom nadaljujemo. Veliko skrbi smo posvetili materialnemu varstvu filmskega gradiva. Že v 70. letih smo v okviru sanacije Arhiva načrtovali tudi gradnjo skladišč za film – za filmsko gradivo vseh slovenskih producentov, vstevši Televizijo Slovenije (RTV Ljubljana) in za kinotečne kopije. Toda zaradi gospodarske stabilizacije načrta nismo uresničili v celoti. Gradnja filmskih skladišč je bila odložena za nedoločen čas. S tem pa je bila ohranjena tudi dejavnost kinotečne arhiva. V hvali Jugoslaviji so prevzeli tudi kinotečne kopije, le Arhiv RS s svojim filmskim oddelkom ni storil nič, da bi zavaroval to gradivo, je zapisal g. Furlan. Menimo, da je delo in prizadevanje Slovenskega filmskega arhiva v javnosti znano. V 25 letih je prevzel obsežen fond slovenskega filmskega gradiva zasebnih ustvarjalcev vse od leta 1905 in filmskih podjetij Sava filma, Triglav filma, Viba filma, Agro-filma, Univerzuma, Unikast-studio, skupno 1807 naslovov v dolžini blizu 400.000 m. Večino gradiva so podrobno obdelali in predstavlili v treh zvezkih inventarja. S tem delom nadaljujemo. Veliko skrbi smo posvetili materialnemu varstvu filmskega gradiva. Že v 70. letih smo v okviru sanacije Arhiva načrtovali tudi gradnjo skladišč za film – za filmsko gradivo vseh slovenskih producentov, vstevši Televizijo Slovenije (RTV Ljubljana) in za kinotečne kopije. Toda zaradi gospodarske stabilizacije načrta nismo uresničili v celoti. Gradnja filmskih skladišč je bila odložena za nedoločen čas. S tem pa je bila ohranjena tudi dejavnost kinotečne arhiva. V hvali Jugoslaviji so prevzeli tudi kinotečne kopije, le Arhiv RS s svojim filmskim oddelkom ni storil nič, da bi zavaroval to gradivo, je zapisal g. Furlan. Menimo, da je delo in prizadevanje Slovenskega filmskega arhiva v javnosti znano. V 25 letih je prevzel obsežen fond slovenskega filmskega gradiva zasebnih ustvarjalcev vse od leta 1905 in filmskih podjetij Sava filma, Triglav filma, Viba filma, Agro-filma, Univerzuma, Unikast-studio, skupno 1807 naslovov v dolžini blizu 400.000 m. Večino gradiva so podrobno obdelali in predstavlili v treh zvezkih inventarja. S tem delom nadaljujemo. Veliko skrbi smo posvetili materialnemu varstvu filmskega gradiva. Že v 70. letih smo v okviru sanacije Arhiva načrtovali tudi gradnjo skladišč za film – za filmsko gradivo vseh slovenskih producentov, vstevši Televizijo Slovenije (RTV Ljubljana) in za kinotečne kopije. Toda zaradi gospodarske stabilizacije načrta nismo uresničili v celoti. Gradnja filmskih skladišč je bila odložena za nedoločen čas. S tem pa je bila ohranjena tudi dejavnost kinotečne arhiva. V hvali Jugoslaviji so prevzeli tudi kinotečne kopije, le Arhiv RS s svojim filmskim oddelkom ni storil nič, da bi zavaroval to gradivo, je zapisal g. Furlan. Menimo, da je delo in prizadevanje Slovenskega filmskega arhiva v javnosti znano. V 25 letih je prevzel obsežen fond slovenskega filmskega gradiva zasebnih ustvarjalcev vse od leta 1905 in filmskih podjetij Sava filma, Triglav filma, Viba filma, Agro-filma, Univerzuma, Unikast-studio, skupno 1807 naslovov v dolžini blizu 400.000 m. Večino gradiva so podrobno obdelali in predstavlili v treh zvezkih inventarja. S tem delom nadaljujemo. Veliko skrbi smo posvetili materialnemu varstvu filmskega gradiva. Že v 70. letih smo v okviru sanacije Arhiva načrtovali tudi gradnjo skladišč za film – za filmsko gradivo vseh slovenskih producentov, vstevši Televizijo Slovenije (RTV Ljubljana) in za kinotečne kopije. Toda zaradi gospodarske stabilizacije načrta nismo uresničili v celoti. Gradnja filmskih skladišč je bila odložena za nedoločen čas. S tem pa je bila ohranjena tudi dejavnost kinotečne arhiva. V hvali Jugoslaviji so prevzeli tudi kinotečne kopije, le Arhiv RS s svojim filmskim oddelkom ni storil nič, da bi zavaroval to gradivo, je zapisal g. Furlan. Menimo, da je delo in prizadevanje Slovenskega filmskega arhiva v javnosti znano. V 25 letih je prevzel obsežen fond slovenskega filmskega gradiva zasebnih ustvarjalcev vse od leta 1905 in filmskih podjetij Sava filma, Triglav filma, Viba filma, Agro-filma, Univerzuma, Unikast-studio, skupno 1807 naslovov v dolžini blizu 400.000 m. Večino gradiva so podrobno obdelali in predstavlili v treh zvezkih inventarja. S tem delom nadaljujemo. Veliko skrbi smo posvetili materialnemu varstvu filmskega gradiva. Že v 70. letih smo v okviru sanacije Arhiva načrtovali tudi gradnjo skladišč za film – za filmsko gradivo vseh slovenskih producentov, vstevši Televizijo Slovenije (RTV Ljubljana) in za kinotečne kopije. Toda zaradi gospodarske stabilizacije načrta nismo uresničili v celoti. Gradnja filmskih skladišč je bila odložena za nedoločen čas. S tem pa je bila ohranjena tudi dejavnost kinotečne arhiva. V hvali Jugoslaviji so prevzeli tudi kinotečne kopije, le Arhiv RS s svojim filmskim oddelkom ni storil nič, da bi zavaroval to gradivo, je zapisal g. Furlan. Menimo, da je delo in prizadevanje Slovenskega filmskega arhiva v javnosti znano. V 25 letih je prevzel obsežen fond slovenskega filmskega gradiva zasebnih ustvarjalcev vse od leta 1905 in filmskih podjetij Sava filma, Triglav filma, Viba filma, Agro-filma, Univerzuma, Unikast-studio, skupno 1807 naslovov v dolžini blizu 400.000 m. Večino gradiva so podrobno obdelali in predstavlili v treh zvezkih inventarja. S tem delom nadaljujemo. Veliko skrbi smo posvetili materialnemu varstvu filmskega gradiva. Že v 70. letih smo v okviru sanacije Arhiva načrtovali tudi gradnjo skladišč za film – za filmsko gradivo vseh slovenskih producentov, vstevši Televizijo Slovenije (RTV Ljubljana) in za kinotečne kopije. Toda zaradi gospodarske stabilizacije načrta nismo uresničili v celoti. Gradnja filmskih skladišč je bila odložena za nedoločen čas. S tem pa je bila ohranjena tudi dejavnost kinotečne arhiva. V hvali Jugoslaviji so prevzeli tudi kinotečne kopije, le Arhiv RS s svojim filmskim oddelkom ni storil nič, da bi zavaroval to gradivo, je zapisal g. Furlan. Menimo, da je delo in prizadevanje Slovenskega filmskega arhiva v javnosti znano. V 25 letih je prevzel obsežen fond slovenskega filmskega gradiva zasebnih ustvarjalcev vse od leta 1905 in filmskih podjetij Sava filma, Triglav filma, Viba filma, Agro-filma, Univerzuma, Unikast-studio, skupno 1807 naslovov v dolžini blizu 400.000 m. Večino gradiva so podrobno obdelali in predstavlili v treh zvezkih inventarja. S tem delom nadaljujemo. Veliko skrbi smo posvetili materialnemu varstvu filmskega gradiva. Že v 70. letih smo v okviru sanacije Arhiva načrtovali tudi gradnjo skladišč za film – za filmsko gradivo vseh slovenskih producentov, vstevši Televizijo Slovenije (RTV Ljubljana) in za kinotečne kopije. Toda zaradi gospodarske stabilizacije načrta nismo uresničili v celoti. Gradnja filmskih skladišč je bila odložena za nedoločen čas. S tem pa je bila ohranjena tudi dejavnost kinotečne arhiva. V hvali Jugoslaviji so prevzeli tudi kinotečne kopije, le Arhiv RS s svojim filmskim oddelkom ni storil nič, da bi zavaroval to gradivo, je zapisal g. Furlan. Menimo, da je delo in prizadevanje Slovenskega filmskega arhiva v javnosti znano. V 25 letih je prevzel obsežen fond slovenskega filmskega gradiva zasebnih ustvarjalcev vse od leta 1905 in filmskih podjetij Sava filma, Triglav filma, Viba filma, Agro-filma, Univerzuma, Unikast-studio, skupno 1807 naslovov v dolžini blizu 400.000 m. Večino gradiva so podrobno obdelali in predstavlili v treh zvezkih inventarja. S tem delom nadaljujemo. Veliko skrbi smo posvetili materialnemu varstvu filmskega gradiva. Že v 70. letih smo v okviru sanacije Arhiva načrtovali tudi gradnjo skladišč za film – za filmsko gradivo vseh slovenskih producentov, vstevši Televizijo Slovenije (RTV Ljubljana) in za kinotečne kopije. Toda zaradi gospodarske stabilizacije načrta nismo uresničili v celoti. Gradnja filmskih skladišč je bila odložena za nedoločen čas. S tem pa je bila ohranjena tudi dejavnost kinotečne arhiva. V hvali Jugoslaviji so prevzeli tudi kinotečne kopije, le Arhiv RS s svojim filmskim oddelkom ni storil nič, da bi zavaroval to gradivo, je zapisal g. Furlan. Menimo, da je delo in prizadevanje Slovenskega filmskega arhiva v javnosti znano. V 25 letih je prevzel obsežen fond slovenskega filmskega gradiva zasebnih ustvarjalcev vse od leta 1905 in filmskih podjetij Sava filma, Triglav filma, Viba filma, Agro-filma, Univerzuma, Unikast-studio, skupno 1807 naslovov v dolžini blizu 400.000 m. Večino gradiva so podrobno obdelali in predstavlili v treh zvezkih inventarja. S tem delom nadaljujemo. Veliko skrbi smo posvetili materialnemu varstvu filmskega gradiva. Že v 70. letih smo v okviru sanacije Arhiva načrtovali tudi gradnjo skladišč za film – za filmsko gradivo vseh slovenskih producentov, vstevši Televizijo Slovenije (RTV Ljubljana) in za kinotečne kopije. Toda zaradi gospodarske stabilizacije načrta nismo uresničili v celoti. Gradnja filmskih skladišč je bila odložena za nedoločen čas. S tem pa je bila ohranjena tudi dejavnost kinotečne arhiva. V hvali Jugoslaviji so prevzeli tudi kinotečne kopije, le Arhiv RS s svojim filmskim oddelkom ni storil nič, da bi zavaroval to gradivo, je zapisal g. Furlan. Menimo, da je delo in prizadevanje Slovenskega filmskega arhiva v javnosti znano. V 25 letih je prevzel obsežen fond slovenskega filmskega gradiva zasebnih ustvarjalcev vse od leta 1905 in filmskih podjetij Sava filma, Triglav filma, Viba filma, Agro-filma, Univerzuma, Unikast-studio, skupno 1807 naslovov v dolžini blizu 400.000 m. Večino gradiva so podrobno obdelali in predstavlili v treh zvezkih inventarja. S tem delom nadaljujemo. Veliko skrbi smo posvetili materialnemu varstvu filmskega gradiva. Že v 70. letih smo v okviru sanacije Arhiva načrtovali tudi gradnjo skladišč za film – za filmsko gradivo vseh slovenskih producentov, vstevši Televizijo Slovenije (RTV Ljubljana) in za kinotečne kopije. Toda zaradi gospodarske stabilizacije načrta nismo uresničili v celoti. Gradnja filmskih skladišč je bila odložena za nedoločen čas. S tem pa je bila ohranjena tudi dejavnost kinotečne arhiva. V hvali Jugoslaviji so prevzeli tudi kinotečne kopije, le Arhiv RS s svojim filmskim oddelkom ni storil nič, da bi zavaroval to gradivo, je zapisal g. Furlan. Menimo, da je delo in prizadevanje Slovenskega filmskega arhiva v javnosti znano. V 25 letih je prevzel obsežen fond slovenskega filmskega gradiva zasebnih ustvarjalcev vse od leta 1905 in filmskih podjetij Sava filma, Triglav filma, Viba filma, Agro-filma, Univerzuma, Unikast-studio, skupno 1807 naslovov v dolžini blizu 400.000 m. Večino gradiva so podrobno obdelali in predstavlili v treh zvezkih inventarja. S tem delom nadaljujemo. Veliko skrbi smo posvetili materialnemu varstvu filmskega gradiva. Že v 70. letih smo v okviru sanacije Arhiva načrtovali tudi gradnjo skladišč za film – za filmsko gradivo vseh slovenskih producentov, vstevši Televizijo Slovenije (RTV Ljubljana) in za kinotečne kopije. Toda zaradi gospodarske stabilizacije načrta nismo uresničili v celoti. Gradnja filmskih skladišč je bila odložena za nedoločen čas. S tem pa je bila ohranjena tudi dejavnost kinotečne arhiva. V hvali Jugoslaviji so prevzeli tudi kinotečne kopije, le Arhiv RS s svojim filmskim oddelkom ni storil nič, da bi zavaroval to gradivo, je zapisal g. Furlan. Menimo, da je delo in prizadevanje Slovenskega filmskega arhiva v javnosti znano. V 25 letih je prevzel obsežen fond slovenskega filmskega gradiva zasebnih ustvarjalcev vse od leta 1905 in filmskih podjetij Sava filma, Triglav filma, Viba filma, Agro-filma, Univerzuma, Unikast-studio, skupno 1807 naslovov v dolžini blizu 400.000 m. Večino gradiva so podrobno obdelali in predstavlili v treh zvezkih inventarja. S tem delom nadaljujemo. Veliko skrbi smo posvetili materialnemu varstvu filmskega gradiva. Že v 70. letih smo v okviru sanacije Arhiva načrtovali tudi gradnjo skladišč za film – za filmsko gradivo vseh slovenskih producentov, vstevši Televizijo Slovenije (RTV Ljubljana) in za kinotečne kopije. Toda zaradi gospodarske stabilizacije načrta nismo uresničili v celoti. Gradnja filmskih skladišč je bila odložena za nedoločen čas. S tem pa je bila ohranjena tudi dejavnost kinotečne arhiva. V hvali Jugoslaviji so prevzeli tudi kinotečne kopije, le Arhiv RS s svojim filmskim oddelkom ni storil nič, da bi zavaroval to gradivo, je zapisal g. Furlan. Menimo, da je delo in prizadevanje Slovenskega filmskega arhiva v javnosti znano. V 25 letih je prevzel obsežen fond slovenskega filmskega gradiva zasebnih ustvarjalcev vse od leta 1905 in filmskih podjetij Sava filma, Triglav filma, Viba filma, Agro-filma, Univerzuma, Unikast-studio, skupno 1807 naslovov v dolžini blizu 400.000 m. Večino gradiva so podrobno obdelali in predstavlili v treh zvezkih inventarja. S tem delom nadaljujemo. Veliko skrbi smo posvetili materialnemu varstvu filmskega gradiva. Že v 70. letih smo v okviru sanacije Arhiva načrtovali tudi gradnjo skladišč za film – za filmsko gradivo vseh slovenskih producentov, vstevši Televizijo Slovenije (RTV Ljubljana) in za kinotečne kopije. Toda zaradi gospodarske stabilizacije načrta nismo uresničili v celoti. Gradnja filmskih skladišč je bila odložena za nedoločen čas. S tem pa je bila ohranjena tudi dejavnost kinotečne arhiva. V hvali Jugoslaviji so prevzeli tudi kinotečne kopije, le Arhiv RS s svojim filmskim oddelkom ni storil nič, da bi zavaroval to gradivo, je zapisal g. Furlan. Menimo, da je delo in prizadevanje Slovenskega filmskega arhiva v javnosti znano. V 25 letih je prevzel obsežen fond slovenskega filmskega gradiva zasebnih ustvarjalcev vse od leta 1905 in filmskih podjetij Sava filma, Triglav filma, Viba filma, Agro-filma, Univerzuma, Unikast-studio, skupno 1807 naslovov v dolžini blizu 400.000 m. Večino gradiva so podrobno obdelali in predstavlili v treh zvezkih inventarja. S tem delom nadaljujemo. Veliko skrbi smo posvetili materialnemu varstvu filmskega gradiva. Že v 70. letih smo v okviru sanacije Arhiva načrtovali tudi gradnjo skladišč za film – za filmsko gradivo vseh slovenskih producentov, vstevši Televizijo Slovenije (RTV Ljubljana) in za kinotečne kopije. Toda zaradi gospodarske stabilizacije načrta nismo uresničili v celoti. Gradnja filmskih skladišč je bila odložena za nedoločen čas. S tem pa je bila ohranjena tudi dejavnost kinotečne arhiva. V hvali Jugoslaviji so prevzeli tudi kinotečne kopije, le Arhiv RS s svojim filmskim oddelkom ni storil nič, da bi zavaroval to gradivo, je zapisal g. Furlan. Menimo, da je delo in prizadevanje Slovenskega filmskega arhiva v javnosti znano. V 25 letih je prevzel obsežen fond slovenskega filmskega gradiva zasebnih ustvarjalcev vse od leta 1905 in filmskih podjetij Sava filma, Triglav filma, Viba filma, Agro-filma, Univerzuma, Unikast-studio, skupno 1807 naslovov v dolžini blizu 400.000 m. Večino gradiva so podrobno obdelali in predstavlili v treh zvezkih inventarja. S tem delom nadaljujemo. Veliko skrbi smo posvetili materialnemu varstvu filmskega gradiva. Že v 70. letih smo v okviru sanacije Arhiva načrtovali tudi gradnjo skladišč za film – za filmsko gradivo vseh slovenskih producentov, vstevši Televizijo Slovenije (RTV Ljubljana) in za kinotečne kopije. Toda zaradi gospodarske stabilizacije načrta nismo uresničili v celoti. Gradnja filmskih skladišč je bila odložena za nedoločen čas. S tem pa je bila ohranjena tudi dejavnost kinotečne arhiva. V hvali Jugoslaviji so prevzeli tudi kinotečne kopije, le Arhiv RS s svojim filmskim oddelkom ni storil nič, da bi zavaroval to gradivo, je zapisal g. Furlan. Menimo, da je delo in prizadevanje Slovenskega filmskega arhiva v javnosti znano. V 25 letih je prevzel obsežen fond slovenskega filmskega gradiva zasebnih ustvarjalcev vse od leta 1905 in filmskih podjetij Sava filma, Triglav filma, Viba filma, Agro-filma, Univerzuma, Unikast-studio, skupno 1807 naslovov v dolžini blizu 400.000 m. Večino gradiva so podrobno obdelali in predstavlili v treh zvezkih inventarja. S tem delom nadaljujemo. Veliko skrbi smo posvetili materialnemu varstvu filmskega gradiva. Že v 70. letih smo v okviru sanacije Arhiva načrtovali tudi gradnjo skladišč za film – za filmsko gradivo vseh slovenskih producentov, vstevši Televizijo Slovenije (RTV Ljubljana) in za kinotečne kopije. Toda zaradi gospodarske stabilizacije načrta nismo uresničili v celoti. Gradnja filmskih skladišč je bila odložena za nedoločen čas. S tem pa je bila ohranjena tudi dejavnost kinotečne arhiva. V hvali Jugoslaviji so prevzeli tudi kinotečne kopije, le Arhiv RS s svojim filmskim oddelkom ni storil nič, da bi zavaroval to gradivo, je zapisal g. Furlan. Menimo, da je delo in prizadevanje Slovenskega filmskega arhiva v javnosti znano. V 25 letih je prevzel obsežen fond slovenskega filmskega gradiva zasebnih ustvarjalcev vse od leta 1905 in filmskih podjetij Sava filma, Triglav filma, Viba filma, Agro-filma, Univerzuma, Unikast-studio, skupno 1807 naslovov v dolžini blizu 400.000 m. Večino gradiva so podrobno obdelali in predstavlili v treh zvezkih inventarja. S tem delom nadaljujemo. Veliko skrbi smo posvetili materialnemu varstvu filmskega gradiva. Že v 70. letih smo v okviru sanacije Arhiva načrtovali tudi gradnjo skladišč za film – za filmsko gradivo vseh slovenskih producentov, vstevši Televizijo Slovenije (RTV Ljubljana) in za kinotečne kopije. Toda zaradi gospodarske stabilizacije načrta nismo uresničili v celoti. Gradnja filmskih skladišč je bila odložena za nedoločen čas. S tem pa je bila ohranjena tudi dejavnost kinotečne arhiva. V hvali Jugoslaviji so prevzeli tudi kinotečne kopije, le Arhiv RS s svojim filmskim oddelkom ni storil nič, da bi zavaroval to gradivo, je zapisal g. Furlan. Menimo, da je delo in prizadevanje Slovenskega filmskega arhiva v javnosti znano. V 25 letih je prevzel obsežen fond slovenskega filmskega gradiva zasebnih ustvarjalcev vse od leta 1905 in filmskih podjetij Sava filma, Triglav filma, Viba filma, Agro-filma, Univerzuma, Unikast-studio, skupno 1807 naslovov v dolžini blizu 400.000 m. Večino gradiva so podrobno obdelali in predstavlili v treh zvezkih inventarja. S tem delom nadaljujemo. Veliko skrbi smo posvetili materialnemu varstvu filmskega gradiva. Že v 70. letih smo v okviru sanacije Arhiva načrtovali tudi gradnjo skladišč za film – za filmsko gradivo vseh slovenskih producentov, vstevši Televizijo Slovenije (RTV Ljubljana) in za kinotečne kopije. Toda zaradi gospodarske stabilizacije načrta nismo uresničili v celoti. Gradnja filmskih skladišč je bila odložena za nedoločen čas. S tem pa je bila ohranjena tudi dejavnost kinotečne arhiva. V hvali Jugoslaviji so prevzeli tudi kinotečne kopije, le Arhiv RS s svojim filmskim oddelkom ni storil nič, da bi zavaroval to gradivo, je zapisal g. Furlan. Menimo, da je delo in prizadevanje Slovenskega filmskega arhiva v javnosti znano. V 25 letih je prevzel obsežen fond slovenskega filmskega gradiva zasebnih ustvarjalcev vse od leta 1905 in filmskih podjetij Sava filma, Triglav filma, Viba filma, Agro-filma, Univerzuma, Unikast-studio, skupno 1807 naslovov v dolžini blizu 400.000 m. Večino gradiva so podrobno obdelali in predstavlili v treh zvezkih inventarja. S tem delom nadaljujemo. Veliko skrbi smo posvetili materialnemu varstvu filmskega gradiva. Že v 70. letih smo v okviru sanacije Arhiva načrtovali tudi gradnjo skladišč za film – za filmsko gradivo vseh slovenskih producentov, vstevši Televizijo Slovenije (RTV Ljubljana) in za kinotečne kopije. Toda zaradi gospodarske stabilizacije načrta nismo uresničili v celoti. Gradnja filmskih skladišč je bila odložena za nedoločen čas. S tem pa je bila ohranjena tudi dejavnost kinotečne arhiva. V hvali Jugoslaviji so prevzeli tudi kinotečne kopije, le Arhiv RS s svojim filmskim oddelkom ni storil nič, da bi zavaroval to gradivo, je zapisal g. Furlan. Menimo, da je delo in prizadevanje Slovenskega filmskega arhiva v javnosti znano. V 25 letih je prevzel obsežen fond slovenskega filmskega gradiva zasebnih ustvarjalcev vse od leta 1905 in filmskih podjetij Sava filma, Triglav filma, Viba filma, Agro-filma, Univerzuma, Unikast-studio, skupno 1807 naslovov v dolžini blizu 400.000 m. Večino gradiva so podrobno obdelali in predstavlili v treh zvezkih inventarja. S tem delom nadaljujemo. Veliko skrbi smo posvetili materialnemu varstvu filmskega gradiva. Že v 70. letih smo v okviru sanacije Arhiva načrtovali tudi gradnjo skladišč za film – za filmsko gradivo vseh slovenskih producentov, vstevši Televizijo Slovenije (RTV Ljubljana) in za kinotečne kopije. Toda zaradi gospodarske stabilizacije načrta nismo uresničili v celoti. Gradnja filmskih skladišč je bila odložena za nedoločen čas. S tem pa je bila ohranjena tudi dejavnost kinotečne arhiva. V hvali Jugoslaviji so prevzeli tudi kinotečne kopije, le Arhiv RS s svojim filmskim oddelkom ni storil nič, da bi zavaroval to gradivo, je zapisal g. Furlan. Menimo, da je delo in prizadevanje Slovenskega filmskega arhiva v javnosti znano. V 25 letih je prevzel obsežen fond slovenskega filmskega gradiva zasebnih ustvarjalcev vse od leta 1905 in filmskih podjetij Sava filma, Triglav filma, Viba filma, Agro-filma, Univerzuma, Unikast-studio, skupno 1807 naslovov v dolžini blizu 400.000 m. Večino gradiva so podrobno obdelali in predstavlili v treh zvezkih inventarja. S tem delom nadaljujemo. Veliko skrbi smo posvetili materialnemu varstvu filmskega gradiva. Že v 70. letih smo v okviru sanacije Arhiva načrtovali tudi gradnjo skladišč za film – za filmsko gradivo vseh slovenskih producentov, vstevši Televizijo Slovenije (RTV Ljubljana) in za kinotečne kopije. Toda zaradi gospodarske stabilizacije načrta nismo uresničili v celoti. Gradnja filmskih skladišč je bila odložena za nedoločen čas. S tem pa je bila ohranjena tudi dejavnost kinotečne arhiva. V hvali Jugoslaviji so prevzeli tudi kinotečne kopije, le Arhiv RS s svojim filmskim oddelkom ni storil nič, da bi zavaroval to gradivo, je zapisal g. Furlan. Menimo, da je delo in prizadevanje Slovenskega filmskega arhiva v javnosti znano. V 25 letih je prevzel obsežen fond slovenskega filmskega gradiva zasebnih ustvarjalcev vse od leta 1905 in filmskih podjetij Sava filma, Triglav filma, Viba filma, Agro-filma, Univerzuma, Unikast-studio, skupno 1807 naslovov v dolžini blizu 400.000 m. Večino gradiva so podrobno obdelali in predstavlili v treh zvezkih inventarja. S tem delom nadaljujemo. Veliko skrbi smo posvetili materialnemu varstvu filmskega gradiva. Že v 70. letih smo v okviru sanacije Arhiva načrtovali tudi gradnjo skladišč za film – za filmsko gradivo vseh slovenskih producentov, vstevši Televizijo Slovenije (RTV Ljubljana) in za kinotečne kopije. Toda zaradi gospodarske stabilizacije načrta nismo uresničili v celoti. Gradnja filmskih skladišč je bila odložena za nedoločen čas. S tem pa je bila ohranjena tudi dejavnost kinotečne arhiva. V hvali Jugoslaviji so prevzeli tudi kinotečne kopije, le Arhiv RS s svojim filmskim oddelkom ni storil nič, da bi zavaroval to gradivo, je zapisal g. Furlan. Menimo, da je delo in prizadevanje Slovenskega filmskega arhiva v javnosti znano. V 25 letih je prevzel obsežen fond slovenskega filmskega gradiva zasebnih ustvarjalcev vse od leta 1905 in filmskih podjetij Sava filma, Triglav filma, Viba filma, Agro-filma, Univerzuma, Unikast-studio, skupno 1807 naslovov v dolžini blizu 400.000 m. Večino gradiva so podrobno obdelali in predstavlili v treh zvezkih inventarja. S tem delom nadaljujemo. Veliko skrbi smo posvetili materialnemu varstvu filmskega gradiva. Že v 70. letih smo v okviru sanacije Arhiva načrtovali tudi gradnjo skladišč za film – za filmsko gradivo vseh slovenskih producentov, vstevši Televizijo Slovenije (RTV Ljubljana) in za kinotečne kopije. Toda zaradi gospodarske stabilizacije načrta nismo uresničili v celoti. Gradnja filmskih skladišč je bila odložena za nedoločen čas. S tem pa je bila ohranjena tudi dejavnost kinotečne arhiva. V hvali Jugoslaviji so prevzeli tudi kinotečne kopije, le Arhiv RS s svojim filmskim oddelkom ni storil nič, da bi zavaroval to gradivo, je zapisal g. Furlan. Menimo, da je delo in prizadevanje Slovenskega filmskega arhiva v javnosti znano. V 25 letih je prevzel obsežen fond slovenskega filmskega gradiva zasebnih ustvarjalcev vse od leta 1905 in filmskih podjetij Sava filma, Triglav filma, Viba filma, Agro-filma, Univerzuma, Unikast-studio, skupno 1807 naslovov v dolžini blizu 400.000 m. Večino gradiva so podrobno obdelali in predstavlili v treh zvezkih inventarja. S tem delom nadaljujemo. Veliko skrbi smo posvetili materialnemu varstvu filmskega gradiva. Že v 70. letih smo v okviru sanacije Arhiva načrtovali tudi gradnjo skladišč za film – za filmsko gradivo vseh slovenskih producentov, vstevši Televizijo Slovenije (RTV Ljubljana) in za kinotečne kopije. Toda zaradi gospodarske stabilizacije načrta nismo uresničili v celoti. Gradnja filmskih skladišč je bila odložena za nedoločen čas. S tem pa je bila ohranjena tudi dejavnost kinotečne arhiva. V hvali Jugoslaviji so prevzeli tudi kinotečne kopije, le Arhiv RS s svojim filmskim oddelkom ni storil nič, da bi zavaroval to gradivo, je zapisal g. Furlan. Menimo, da je delo in prizadevanje Slovenskega filmskega arhiva v javnosti znano. V 25 letih je prevzel obsežen fond slovenskega filmskega gradiva zasebnih ustvarjalcev vse od leta 1905 in filmskih podjetij Sava filma, Triglav filma, Viba filma, Agro-filma, Univerzuma, Unikast-studio, skupno 1807 naslovov v dolžini blizu 400.000 m. Večino gradiva so podrobno obdelali in predstavlili v treh zvezkih inventarja. S tem delom nadaljujemo. Veliko skrbi smo posvetili materialnemu varstvu filmskega gradiva. Že v 70. letih smo v okviru sanacije Arhiva načrtovali tudi gradnjo skladišč za film –

